

**Orientacions per a
la rendició de comptes en
matèria de cooperació
internacional per al
desenvolupament
per a entitats locals de la Comunitat Valenciana**

Orientacions per a la rendició de comptes en matèria de cooperació internacional per al desenvolupament per a entitats locals de la Comunitat Valenciana

Autores i autors:

Trini Blanch (Assemblea de Cooperació per la Pau), Pere Climent (Responsable de l'Oficina Tècnica del Pla Nord-Sud de l'Ajuntament de València), Anna Escrihuela (Àrea de Cooperació de la Fundació General Universitat de València), Iluminada Fuertes (IIDL-Universitat Jaume I), Juan José Iborra (Plataforma2015ymás), Luis Lillo (Cap d'Àrea Benestar Social de l'Ajuntament de Quart de Poblet), Nieves Lillo (Cap de Gestió de Joventut i Cooperació de l'Ajuntament d'Elx), Adelaida Lorente (Cap de Negociat de Cooperació Social i Solidaritat de l'Ajuntament de Castelló), Juan José Morte (Àrea de Cooperació Internacional de la Diputació de València), Elena Mut (Universitat de València), Salvador Penalba (Càrites), Cristina Ramón (ECOSOL), Ximo Revert (Cap Tècnic del Patronat Sud-Nord de la Universitat de València), Manuel Salvador (Tècnic del *Centro de Apoyo a la Inmigración* de l'Ajuntament de València), Cati Sanz (Fundació Pau i Solidaritat PV), Eva Solà (Consell Interhospitalari de Cooperació).

Coordinació Grup de diàleg: Juan José Iborra

ÍNDIX

I. Presentació	pàg. 5
II. Metodologia	pàg. 7
III. Introducció	pàg. 9
IV. Anàlisi de situació: la RdC a les entitats locals de la CV	pàg. 12
V. Marc teòric de la proposta de RdC	pàg. 19
VI. Proposta de RdC per a les EELL de la Comunitat Valenciana	pàg. 22
Acrònims	pàg. 57
Glossari	pàg. 57
Bibliografia	pàg. 60
Annexos	pàg. 61
I. Barems utilitzats en convocatòries d'ajudes en matèria de cooperació	pàg. 61
II. Membres del <i>Grup de diàleg</i> .	pàg. 66

Edita: OBRAPROPIA, S.L.
Carrer Martí, 18
46005 València
www.obrapropia.com

ISBN: 978-84-16048-11-3

Dipòsit legal: V-3324-2015

Edició: desembre 2015

Impressió: Diazotec, S.A.

Aquesta publicació ha estat realitzada amb el suport financer de:

la *Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID)*, amb càrrec al Conveni, 10-CO1-117, "*Investigación aplicada, comunicación social y participación ciudadana para el Desarrollo Humano, mediante la promoción de la coherencia de políticas públicas basadas en los derechos humanos, en la equidad de género, en el respeto al medio ambiente y en el comercio responsable*";

la Càtedra UNESCO d'Estudis sobre el desenvolupament de la Universitat de València amb càrrec al conveni de col·laboració subscrit entre la Universitat de València i la professora Elena Mut Montalvà per a l'execució del projecte "*Procés de diàleg per a l'enfortiment de la cooperació valenciana per al desenvolupament*".

Aquesta obra està sota una llicència de Creative Commons. Es permet lliurement copiar, distribuir i comunicar aquesta obra sempre i quan se'n reconega l'autoria i no s'utilitze amb finalitat comercial. No es pot alterar, transformar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. Per a veure una còpia d'aquesta llicència, visiteu <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/>

I. Presentació

Una de les principals exigències cap a les polítiques i accions de cooperació ha insistit en la necessitat de rendir comptes: per a què serveix la cooperació?, com es gestiona?, quins resultats genera? Les preguntes són nombroses, però no sempre són fàcils de respondre, de vegades per l'absència d'evidències i, d'altres, per la manca de mecanismes per conèixer com es gestiona la cooperació i quines transformacions provoca. La condició voluntària d'aquesta política i el fet que s'execute en la seua major part fora del territori, fan d'ella una política de vegades massa allunyada de l'escrutini ciutadà.

En bona mesura com a resposta a aquestes demandes, la política de cooperació ha desenvolupat un complex sistema de rendició de comptes. Un sistema que, per contra, s'ha centrat progressivament en l'aportació d'informació de caràcter administratiu i la justificació econòmica sense atendre, en la mateixa mesura, altres aspectes de la rendició de comptes més relacionats amb la presa de decisions en el marc de la cadena de l'ajuda o amb els impactes de les accions.

El resultat, segurament no pretés, d'un sistema de rendició de comptes basat quasi exclusivament en la justificació administrativa i el control de la despesa d'execució, ha contribuït a la generació d'ineficiències i a l'ampliació de les asimetries entre els actors participants en el sistema de l'ajuda. Són uns actors, generalment aquells que reben finançament, els que han de rendir comptes a aquells altres que ofereixen el finançament, mentre la ciutadania i els socis locals queden exclosos dels processos de rendició de comptes.

Aquest diagnòstic sobre la distorsió dels sistemes de rendició de comptes en el camp de la cooperació internacional per al desenvolupament fa enormement pertinent un exercici col·lectiu de revisió i anàlisi per a la posada en pràctica d'una nova cultura de rendició de comptes com el que es presenta en aquestes pàgines. Impulsar una rendició de comptes democràtica, participativa i horitzontal, capaç de trencar amb algunes de les inèrcies que han acompanyat, limitant-la, la cooperació desplegada des de les administracions valencianes, és l'objectiu d'aquest document.

En un món cada cop més complex i interdependent, el conjunt dels actors polítics i socials han d'adquirir cada vegada majors responsabilitats amb la sostenibilitat ambiental i els drets globals. La cooperació, en tant que una important via per tal d'assumir aquesta responsabilitat i un potent instrument de conscienciació i mobilització ciutadana, ha de respondre de manera efectiva a aquests nous reptes. L'existència d'un sòlid sistema de rendició de comptes és un dels millors mecanismes per tal d'evitar la discrecionalitat i la utilització espúria de la cooperació i impedir que quede mediatitzada per interessos que li són aliens.

D'altra banda, l'exercici de reflexió i discussió col·lectiva sobre la rendició de comptes pretén posar fi a la relació unidireccional sobre la qual s'articula tradicionalment la rendició de comptes. L'horitzontalitat i la mútua rendició de comptes constitueix una aposta per la superació de les relacions asimètriques que massa sovint es conformen al voltant de les accions de cooperació. Una cooperació que pretén ser transformadora no pot renunciar a la idea de genuïna associació, buscar l'horitzontalitat entre les parts i compartir la responsabilitat entre el conjunt dels actors que participen d'ella.

Per aquestes raons, el desenvolupament d'un procés de reflexió al voltant d'una nova cultura de rendició de comptes i el seu reflex en aquestes pàgines és una aportació imprescindible en el dur camí de construcció d'un sistema de cooperació més coherent, plural i democràtic.

Confiem a haver après de la nostra pròpia experiència i entenem, a partir d'ella, que l'aposta decidida del conjunt dels actors de la cooperació valenciana permetrà, a través d'una genuïna apropiació democràtica, enfortir les polítiques de cooperació i situar-les a l'altura dels reptes que enfrontem.

Ignacio Martínez
Plataforma2015ymás

II. Metodologia

La metodologia de treball aplicada en l'elaboració d'aquesta guia s'ha basat en la participació i l'anàlisi, crític i col·lectiu, entre les parts implicades en l'AOD realitzada des d'ajuntaments i diputacions per, a partir del consens, elaborar propostes viables que milloren la qualitat de la nostra cooperació per al desenvolupament¹.

El primer pas ha consistit en la constitució d'un grup de treball que assumira la responsabilitat d'elaborar un primer esborrany d'orientacions adreçat a les entitats locals i els agents de cooperació per a rendir de comptes de l'AOD. La creació d'aquest grup (d'ara endavant *Grup de diàleg*) ha estat impulsada des de la Plataforma2015ymás atenent a quatre criteris bàsics:

- Pluralitat: en un grup que reunira persones estretament relacionades i amb vinculacions amb cadascun dels tres principals agents implicats; ajuntaments/diputacions, ONGD i comunitat universitària.
- Experiència i trajectòria en el sector. Persones que tingueren un coneixement directe i en profunditat sobre el context i la realitat de la cooperació descentralitzada realitzada des de les entitats locals (EELL) de la Comunitat Valenciana.
- Disposició a la participació i experiència en el treball col·lectiu: als efectes, es va intentar integrar al grup persones que hagueren participat en processos similars anteriors, fins i tot que tingueren experiències prèvies de treball conjunt.
- Operativitat: que el nombre d'integrants del grup permetera una relació fluida, amb continuïtat i amb facilitat per poder celebrar reunions presencials al llarg del procés. Per poder tirar-lo endavant, es va fixar en 15 el nombre d'integrants amb una representativitat aproximada d'1/3 per a cadascun dels tres agents implicats.

La selecció i invitació a les persones per tal d'integrar-se al grup fou responsabilitat del coordinador del procés en representació de la Plataforma2015ymás. Es van cursar diferents invitacions amb la finalitat de constituir el *Grup de diàleg* que finalment fou convocat en primera sessió el 26 de febrer de 2013. Aquest Grup de diàleg², amb alguns canvis a causa de la càrrega de treball d'algunes de les

¹ La metodologia aplicada pel *Grup de diàleg* ha replicat, en bona mesura, l'empleada entre 2005 i 2006 per a la redacció del Pla d'Acció Humanitària de la CV. Una metodologia que va demostrar que és possible aconseguir el consens entre els diferents agents de cooperació de la nostra Comunitat. Malgrat això, en aquell cas, els resultats van ser desestimats per la mateixa Generalitat Valenciana, paradoxalment impulsora d'aquell procés de treball.

² En annex II s'aporta el llistat dels membres del *Grup de Diàleg*.

persones participants inicials, va assumir simultàniament l'elaboració de la guia *d'Orientacions per a la planificació de la cooperació per al desenvolupament a entitats locals de la Comunitat Valenciana*, publicada i presentada el 2014, i aquesta guia d'orientacions per a la rendició de comptes.

La dinàmica de treball del *Grup de diàleg* en l'elaboració de la guia per a la rendició de comptes ha estat la següent:

- Una conferència inaugural, impartida pel professor Koldo Unceta, per tal de situar el context actual i els reptes de la cooperació descentralitzada, sessió comuna a l'elaboració de les dues guies d'orientacions per a entitats locals de la Comunitat.
- Un primer taller on es definiren els aspectes centrals a debatre i consensuar. Aquest taller, de dues sessions, fou dinamitzat per Alejandra Boni (professora titular i membre del Grup d'Estudis en Desenvolupament, Cooperació i Ètica de la Universitat Politècnica de València).
- Una sèrie de reunions presencials en les quals, a través de diferents dinàmiques (treball en grups, debats, exposicions...) i amb l'intercanvi d'informació en línia s'ha avançat en l'anàlisi crítica de la realitat, la reflexió, el debat d'alternatives i la redacció consensuada del primer esborrany de la guia *d'Orientacions per a la rendició de comptes en matèria de cooperació per al desenvolupament per a entitats locals de la Comunitat Valenciana*. Es realitzaren un total de set sessions i es manejaren un total de 10 esborranys fins a assolir la redacció definitiva de l'esborrany final.
- Presentació i posada en comú de l'esborrany final de la *Guia d'orientacions per a la rendició de comptes* en tres sessions obertes de treball –una a cada província- amb responsables de cooperació, tant tècnics com polítics, d'administracions públiques, representants i personal tècnic d'ONGD, representants de la comunitat universitària i representants de diferents organitzacions socials i ciutadanes. Les sessions de socialització es van realitzar a Castelló de la Plana, a Elx i la ciutat de València els dies 3, 11 i 12 de novembre.
- Revisió i redacció definitiva, amb les aportacions realitzades als diferents espais de socialització, del document final: *Orientacions per a la rendició de comptes en matèria de cooperació per al desenvolupament per a entitats locals de la Comunitat Valenciana*.

III. Introducció

La Rendició de Comptes³ (RdC) s'ha conformat als darrers anys com un element fonamental en matèria de Cooperació per al Desenvolupament. Tradicionalment l'exercici de la RdC s'ha limitat a qüestions relacionades amb la transparència i la tramesa d'informació sobre la destinació donada als fons de cooperació per part de les Institucions donants i executores⁴. Però en canvi, els darrers anys s'ha evolucionat cap a un concepte més ampli, on la Rendició de Comptes implica tots els actors involucrats (institucions donants, entitats executores i ciutadania del Nord i del Sud) i es vincula estretament a la gestió orientada per resultats de desenvolupament³ de manera que comprén diferents dimensions que resulten imprescindibles per al desplegament d'una política de cooperació eficaç.

Des del *Grup de diàleg*, conscients de la necessitat de transformar l'actual model de cooperació descentralitzada, considerem que incorporar sistemes eficaços de RdC resulta no solament una oportunitat sinó una qüestió central per tal de superar la crisi del model actual de cooperació. Per això, apostem per una RdC multidimensional, que responga a un model més horitzontal i que aprofite les potencialitats de les entitats locals en l'impuls de les polítiques públiques de desenvolupament. Les diferents dimensions que considerem que han d'integrar-se en un adequat sistema de rendició de comptes, i sobre les quals aquest manual tracta d'oferir propostes pràctiques, són:

- La transparència: un sistema eficaç de RdC ha de garantir l'accés i disponibilitat d'informació actualitzada i comparable sobre els desemborsaments d'AOD, així com sobre els processos de presa de decisions, els objectius i els resultats assolits per la nostra política de cooperació. També ha d'incorporar mecanismes d'informació i formació ciutadana en una lògica de *Comunicació per al Desenvolupament*³.
- El control efectiu dels fons d'AOD desemborsats: cal que la RdC facilite els procediments que assegurin i garantisquen un ús adequat dels recursos i la seua corresponent justificació.
- L'avaluació continua de les polítiques de cooperació: l'exercici d'una adequada RdC ha de possibilitar el mesurament de l'eficàcia i l'impacte sobre els objectius de desenvolupament que es persegueixen -tant en les accions impulsades als països socis com al nostre-, i

³ Vegeu glossari.

⁴ En línia amb la concepció vertical de l'AOD, molt estesa en la cooperació descentralitzada, del model donant-receptor. I. Martínez i J. A. Sanahuja (2009) *La agenda internacional de eficacia de la ayuda y la cooperación descentralizada de España*. Fundación Carolina.

- L'aprenentatge col·lectiu: un sistema eficaç de RdC ha de tenir capacitat de retroalimentació per tal d'aplicar correccions i millorar el seu disseny al mateix temps que s'enforteixen les capacitats del conjunt d'actors implicats en la seua execució, cosa que permet incrementar l'apropiació democràtica⁵ de la política de cooperació.

Des d'aquesta concepció, la Rendició de Comptes es vincula directament amb l'obtenció i la socialització d'informació rellevant sobre els resultats de la política de cooperació i a compleix una doble funció: la informació cap a la ciutadania sobre la correcta administració del que és públic i la millora continua de l'eficàcia de les polítiques públiques, en aquest cas, la política de cooperació per al desenvolupament. Per disposar d'un sistema de RdC que responga a aquesta concepció resulta imprescindible la participació efectiva i real dels diferents actors implicats i l'aplicació de mecanismes i instruments específics i adequats per a cada una de les dimensions de la RdC.

La posada en marxa d'un sistema eficaç de rendició de comptes, que combina tant recursos humans i materials com instruments, normatives i metodologies específiques, es converteix així en un element fonamental que hauria d'integrar-se en la planificació estratègica de qualsevol agent de cooperació. Malgrat açò, no comptem amb models teòrics de referència que puguen orientar les administracions públiques i el conjunt d'agents de cooperació⁶ en la construcció del seu propi model de rendició de comptes. Les publicacions o estudis específics en aquesta matèria són també escassos malgrat les reiterades al·lusions a la RdC als plans directors i anuals tant de la cooperació espanyola com de la cooperació autonòmica. Aquest fet resulta especialment cridaner al nostre sistema de cooperació descentralitzada on un nombre important d'entitats locals, amb models semblants de gestió, no han trobat marcs teòrics ni suport tècnic per a millorar unes polítiques de cooperació que quasi no han aprofitat les seues potencialitats específiques.

Des del *Grup de diàleg* considerem que, malgrat la seua importància per a les polítiques de cooperació, s'ha aplicat la concepció més reduccionista i, en certa manera, malentesa de la RdC. Aquesta concepció restringida de la RdC ha limitat profundament la seua capacitat per a transformar el nostre model de cooperació, especialment en les entitats locals, doncs prevalia així un sistema excessivament burocratitzat, allunyat de les inquietuds de la ciutadania i dels reptes del desenvolupament als quals la política de cooperació ha de donar resposta i, en conseqüència, incapaç de generar el compromís suficient i la participació ciutadana per a reivindicar i garantir polítiques de cooperació estables en el mitjà i llarg termini.

⁵ Vegeu glossari.

⁶ Vegeu glossari.

Per això, amb aquest manual, des del *Grup de diàleg* proposem l'establiment d'un sistema de rendició de comptes que responga a les necessitats de les polítiques públiques de cooperació per al desenvolupament. Un sistema flexible però harmonitzat per al conjunt de les administracions, que permeta la seua adaptació a les necessitats de cada entitat local, sense restar eficàcia ni incrementar les tasques burocràtiques. Un sistema de RdC que contribuísca decididament a impulsar un nou model de cooperació orientat efectivament cap a la consecució de resultats de desenvolupament i que permeta aprofitar la principal potencialitat de la cooperació descentralitzada: la implicació de la ciutadania.

IV. Anàlisi de situació: la RdC a les EELL de la Comunitat

Analitzar la cooperació descentralitzada és una tasca complexa, especialment, a l'àmbit de la cooperació desplegada des de les entitats locals. En primer lloc, pel gran nombre d'administracions públiques implicades i la desconexió entre les seues polítiques de cooperació, fet que genera realitats i contextos molt diferents. En segon lloc, pels limitats recursos amb què es realitzen aquests estudis, que no permeten analitzar el tema amb la profunditat i el detall que aquesta diversitat exigeix. Açò comporta la generalització de conclusions que, encara que encertades per al conjunt analitzat o per als casos concrets d'estudi, no reflecteixen la diversitat existent i sovint oculten experiències exitoses que podrien aportar al sistema elements importants per a la seua transformació. La RdC, malgrat la seua importància, no ha estat objecte d'excessiva atenció als estudis sobre cooperació descentralitzada realitzats. Estudis que, d'altra banda, en la nostra Comunitat han estat més que escassos⁷.

Conscients del condicionant anterior, i reconeixent l'existència d'algunes experiències i esforços interessants, des del *Grup de diàleg* s'ha realitzat un diagnòstic que llança les conclusions que es descriuen a continuació i que presentem per a cadascuna de les principals dimensions de la RdC:

- A. Eficàcia i impacte de la cooperació.
- B. Control i justificació.
- C. Participació i coresponsabilitat.
- D. Informació a la ciutadania.

A. Eficàcia i impacte de la cooperació

És evident, en relació a l'impacte i l'eficàcia de la cooperació realitzada per les entitats locals, que resulta impossible establir un adequat sistema de RdC si no s'han definit prèviament i amb claredat els objectius a mitjà i llarg termini de la política de cooperació. En conseqüència, l'absència en la pràctica totalitat d'entitats locals valencianes de plans de cooperació⁸ que definisquen els objectius i principis que sustenten les seues polítiques de cooperació, dificulta l'establiment de sistemes eficaços per a mesurar el seu assoliment i rendir comptes sobre el seu impacte.

Aquesta indefinició en els objectius en matèria de cooperació és pel fet que la major part de les entitats locals incorporaren la competència de la cooperació al desenvolupament com a resposta a un context social i internacional favorable, sense haver realitzat prèviament un exercici de reflexió sobre el paper específic que havien de jugar-hi els governs locals.

⁷ Tal com s'assenyala en *La Cooperació per al desenvolupament a la Comunitat Valenciana. 2012* Plataforma2015ymás, l'absència d'estudis sobre la cooperació descentralitzada valenciana és significativa.

⁸ Pla de Cooperació o altres documents o disposicions que permeten disposar d'una ajuda planificada. En *Orientacions per a la planificació de la cooperació a les EELL de la CV (2014)* es tracta este tema amb més detall.

En la pràctica, moltes entitats locals replicaren mecanismes de gestió de l'ajuda d'una forma acrítica i sense avançar cap a allò que realment exigia un model de cooperació descentralitzada en l'àmbit local: la incorporació de la ciutadania a les polítiques de desenvolupament. D'aquesta manera, malgrat el temps transcorregut, la major part d'entitats locals han acabat per reduir la seua política de cooperació a la mera aplicació de determinats pressupostos sense assumir cap responsabilitat en matèria de desenvolupament ni aconseguir la implicació real del municipi, del seu Ajuntament ni de la seua ciutadania, en aquestes polítiques.

Davant aquesta absència d'objectius a mitjà i llarg termini, la concessió anual de subvencions a ONGD per a l'execució de projectes de cooperació -i en alguns casos projectes d'educació per al desenvolupament⁹- en terminis màxims de 12 mesos, ha estat el model de gestió aplicat de manera generalitzada per les entitats locals. En conseqüència, en matèria de cooperació per al desenvolupament, s'han confós els mitjans amb els fins. Realment no s'ha aconseguit anar més enllà de considerar els resultats de projectes puntuals com fins en si mateix, i s'han descuidat amb açò els objectius en matèria de cooperació de l'entitat local.

Fins i tot quan s'ha reduït la valoració EFECTE de l'eficàcia de la cooperació als resultats dels projectes, l'únic control que es realitza se centra en aspectes econòmics. Són pocs els ajuntaments que inclouen una revisió tècnica dels resultats dels projectes i moltes vegades açò depèn de l'interés del personal tècnic municipal. Prova d'açò és que els requeriments d'informació addicional o d'esmenes dels informes presentats que arriben a les ONGD són exclusivament -i llevat de comptades excepcions- de caràcter econòmic. La subvenció a un projecte esdevé així en un mer expedient que cal tramitar de forma correcta i tancar administrativament.

B. Control i justificació

Tal com hem assenyalat al paràgraf anterior, el control i justificació dels fons d'AOD al nostre sistema de cooperació ha quedat reduït conceptualment a aspectes merament econòmics, mentre que aspectes fonamentals com l'impacte de les accions sobre el desenvolupament humà, sobre les condicions de vida de les persones i els seus drets, són invisibles, quan haurien d'ocupar un lloc central en el sistema. Aquest reduccionisme arriba també a la forma en què el control és exercit: d'una forma vertical i unidireccional (des del soci local cap a la ONGD del Nord i d'aquesta a l'entitat finançadora), obviant el caràcter bidireccional i horitzontal que implica la coresponsabilitat dels diferents actors i el necessari control ciutadà sobre totes aquestes accions.

⁹ Vegeu glossari.

Un reflex d'aquesta visió reduccionista del control sobre els fons adreçats a cooperació es visualitza en què la justificació econòmica exigida als projectes no només no s'adapta a les necessitats de la cooperació sinó que fins i tot, moltes vegades, resulta contradictòria amb els objectius de desenvolupament que es pretenen. Per exemple, es desincentiva la compra i contractació de serveis a persones del sector informal malgrat que són, en molts casos, la millor opció per tal d'enfortir el teixit social més desafavorit mentre, per contra, s'afavoreix la realització de compres a proveïdors solament per la seua major capacitat a l'hora de facturar de manera més simple i acord a la normativa vigent, encara que, generalment, siguen aliens als processos de desenvolupament promoguts; o es posen entrebancs a projectes que requereixen una càrrega documental elevada per a la seua justificació (xicotetes despeses de transport en vehicles locals "no oficials", alimentació adquirida o preparada per persones de la comunitat, etc. amb suports no formals o poc "fiables") quan es tracta, veritablement, de projectes més participatius i amb major redistribució de la inversió entre la població participant.

Juntament amb aquestes carències en relació al control i justificació de la despesa, altra constatació del *Grup de diàleg* és la disparitat d'interpretacions de la normativa per part dels serveis d'intervenció de les diferents administracions. Aquesta diversitat de criteris té una dificultat afegida al treball de gestió realitzat tant per les ONGD com pels seus socis del Sud. A més, la falta d'harmonització de procediments i l'establiment de terminis d'execució i justificació de forma individualitzada per cada entitat local són un obstacle més en la gestió d'uns projectes que són, generalment, cofinançats¹⁰ per diverses administracions públiques.

Als dos factors anteriors cal afegir la persistència, en moltes entitats locals, de normatives formulades per a la seua aplicació a subvencions executables al nostre país i que, per tant, no s'ajusten a les característiques pròpies de la cooperació internacional. Açò no solament impedeix una justificació econòmica més àgil i adequada a la natura d'aquests projectes, sinó que, a més a més, dificulta la seua execució, el seguiment i l'avaluació. La inadequació de la pràctica seguida fins ara en la justificació i control dels projectes es tradueix en què, malgrat la seua complexitat, no ha aconseguit desterrar les pors i desconfiances que estan en la base de les interpretacions restrictives i la burocratització imposada. Per això, resulta evident que solament treballant amb un bon sistema que substituïska l'actual, i que incloga aquí un efectiu sistema de RdC, podem avançar cap a una major eficàcia de la cooperació per al desenvolupament.

Per acabar des del *Grup de diàleg* constatem que, de forma generalitzada, els projectes de cooperació no són vistos com a intervencions socials que actuen sobre

¹⁰ El recurs a l'annualitat unit a l'escassa capacitat de finançament de les EELL, així com la tendència cap al sistema del "cafè per a tots", fa que el cofinançament entre diverses AAPP i durant anys consecutius siga l'única opció possible per a la posada en marxa de projectes de certa envergadura i impacte i evitar la reducció de les subvencions de desenvolupament a accions puntuals, de curta durada i sense continuïtat en el mig i llarg termini.

una realitat dinàmica i canviant; en definitiva, com una cosa “viva” que requereix, per a una execució eficaç i una gestió eficient, de mecanismes flexibles que s’adapten a aquesta naturalesa. La visió restringida i poc real dels projectes i les accions de desenvolupament els converteixen en mers expedients. Aquesta és, sens dubte, una de les raons de fons que no han permés avançar cap a una adaptació i harmonització normativa més acord amb els fins que es persegueixen.

C. Participació i coresponsabilitat

Com hem assenyalat al punt anterior, la major part de les entitats locals han limitat la política de cooperació a una qüestió de gestió d’expedients administratius. Aquest fet resulta especialment paradoxal si tenim en compte que la gènesi de la cooperació descentralitzada a l’Estat espanyol tingué el seu origen en les demandes ciutadanes. Encara que inicialment la participació fou consubstancial a la cooperació municipal, amb la creació de *consells de cooperació* de forma generalitzada, l’evolució posterior ha deixat sense efecte aquests consells que tan sols s’han mantingut en uns pocs municipis¹¹. La cooperació, allà on no ha desaparegut i llevat d’algunes excepcions, s’ha reduït a una tasca essencialment desenvolupada per les ONGD amb el finançament procedent d’unes administracions l’única funció de les quals és controlar la correcta destinació dels diners públics.

Aquest fort retrocés que s’ha produït en la concepció de la cooperació descentralitzada com un fet col·lectiu respon principalment al fet que a la nostra política manca una vertadera cultura de participació. Són molt pocs els municipis que han instaurat i mantingut models de participació democràtica. Tanmateix, en matèria de cooperació, i més encara en un model de cooperació indirecta¹², la participació i implicació de la ciutadania és un aspecte fonamental perquè aquesta siga visible i reconeguda com a expressió de la solidaritat internacional. Sense implicació de la ciutadania i dels agents socials¹³ que la representen és impossible que es donen processos d’apropiació democràtica¹² i, sense aquesta, és impossible que la cooperació arribe a ser considerada com una política pública.

Un altre factor que no ha contribuït a una articulació més participativa de la cooperació als nostres municipis és la poca eficàcia de les xarxes i espais de coordinació entre les entitats locals, així com entre aquestes i altres agents de cooperació. Encara que des d’un punt de vista teòric el treball en xarxa sí apareix com una exigència formal (reflectida en estatuts, bases normatives, documents de planificació, etc.) en la pràctica quasi no s’ha portat a termini de manera efectiva.

¹¹ En *La cooperació per al desenvolupament en la Comunitat Valenciana* (2012) i *Orientacions per a la planificació de la cooperació a les EELL de la CV* (2014) es tracta aquest tema amb més detall.

¹² Vegeu glossari.

¹³ Associacions ciutadanes de diferents àmbits, a més de les ONGD (veïnals, de dones, culturals, ecologistes, immigrants, etc.); universitats, sindicats, etc.

No existeix una cultura del treball en xarxa, on aquesta es conceba com un fet real i operatiu amb suport en aspectes tècnics i de millora de la gestió.

Més aviat sembla que, en el fons, des de certes visions, resulta més pràctic no fer efectiva la coordinació i el treball en xarxa. Ací podria destacar-se que les poques iniciatives realitzades en aquest sentit han resultat decebedores o han donat pocs resultats, fet que ha portat fins i tot al retraïment i a la falta d'interés per impulsar o enfortir aquests processos. Exemples com el Comité d'Acció Humanitària i Emergència (CAHE), la Comissió Interterritorial, el mateix Consell Valencià de Cooperació al Desenvolupament de la Generalitat Valenciana (CVCD), els processos d'harmonització de formularis i convocatòries... en són bona prova.

A aquesta falta de coordinació interinstitucional s'uneix la falta d'informació i de producció d'estudis que faciliten a les entitats locals accedir a experiències i conèixer mecanismes de gestió tendents a enfortir la cooperació descentralitzada. En el cas de la Comunitat Valenciana és especialment reveladora l'absència de publicacions i estudis sobre les polítiques de cooperació desplegades. En aquest sentit no s'han generat documents que donen a conèixer o oferisquen referències en temes claus com: l'aposta per la coordinació i concentració de l'ajuda realitzada per algunes ONGD i entitats locals; l'aplicació de models de participació i apropiació democràtica, o la posada en marxa de mecanismes per a garantir la transparència en la gestió de l'ajuda.

La participació és imprescindible per a generar un teixit associatiu compromès i sensibilitzat en aquest àmbit, a través del qual debatre, identificar errors i plantejar solucions. D'aquesta forma, la participació esdevé en element central i transversal en la planificació i la rendició de comptes i permet tancar el cercle entre el *ex ante*¹⁴ (planificació) i el *ex post* (rendició de comptes). La participació a més a més és, i en l'actual context de descrèdit pels continuats casos de corrupció més encara, imprescindible per al control ciutadà sobre els poders públics i la recuperació de la confiança de la ciutadania en les seues instàncies governamentals.

Per últim, però no per això menys important, és destacable l'absència en el model actual dels socis locals. Una absència que ha de combatre's donant-los major visibilitat i permetent una major vinculació amb la ciutadania del Nord, però també, facilitant la seua participació en els processos de disseny de les nostres polítiques de cooperació. El coneixement mutu i l'aliança entre ciutadania del Nord i del Sud és imprescindible per a la construcció a escala global de societats més informades i justes.

¹⁴ Vegeu glossari.

D. Transparència i informació pública (a la ciutadania)

La realitat observada en la major part de les entitats locals de la Comunitat Valenciana revela el seu escàs interès per informar a la ciutadania dels resultats de les seues polítiques de cooperació. Quasi no es generen documents o memòries anuals de la gestió dels fons de cooperació i de l'impacte que les accions finançades tenen sobre les condicions de vida de les persones. L'explicació d'aquest fet, en opinió del *Grup de diàleg*, pot trobar-se: d'una banda, en l'absència d'una cultura de participació que requeriria lògicament fluxos i canals d'informació entre la ciutadania i l'Ajuntament; i d'altra, en la no existència de processos de coordinació i col·laboració entre administracions públiques que, en cas de donar-se, portarien aparellada la necessitat de disposar d'informació actualitzada i comparable sobre la gestió realitzada per les diferents entitats.

L'absència d'una planificació que fixe amb claredat els objectius i resultats esperats de la cooperació desplegada comporta, també en aquest cas, una limitació en aquesta dimensió de la RdC. L'elaboració de plans o documents similars permetria la creació d'instruments d'informació orientats a rendir comptes davant la ciutadania respecte a les accions realitzades i els resultats assolits.

Informar i vincular la ciutadania amb les accions de cooperació és essencial per tal que aquesta pugua conèixer i comprendre les realitats del Sud i així poder valorar els resultats que progressivament s'aconsegueixen amb els projectes de desenvolupament. Però açò no pot aconseguir-se amb informacions puntuals i desconnectades entre si, solament pot aconseguir-se amb compromisos de cooperació a mig i llarg termini que permeten lligar informació i aprenentatge, i gestionar la informació des d'una visió estratègica de comunicació per al desenvolupament.

El model actual de gestió pel qual han optat la major part de les entitats locals, basat en l'annualitat i tendent a la dispersió entre un nombre elevat de projectes, impedeix establir uns fluxos d'informació continuats i coherents que faciliten a la ciutadania assimilar unes realitats complexes. L'alta fragmentació¹⁵ de l'ajuda i l'escassa continuïtat en les accions finançades són una dificultat insalvable a l'hora d'escollir mecanismes d'informació capaços de superar aquesta immediatesa i dispersió.

¹⁵ Vegeu glossari.

Un sistema de RdC acord a un nou model de cooperació

Enfront d'aquesta realitat des del *Grup de diàleg* plantejem la necessitat de dotar a la nostra cooperació d'un sistema de rendició de comptes que permeta a les EELL avançar cap a una cooperació més eficaç afermada en els principis de transparència, participació, processos a mitjà i llarg termini, l'avaluació i l'aprenentatge. Per això des del *Grup de diàleg* proposem la creació d'un sistema de RdC comú al conjunt de les entitats locals valencianes que permeta:

1. Harmonitzar metodologies i procediments que faciliten la posada en marxa de processos de col·laboració i cooperació entre administracions públiques, reduïska despeses i aplique de forma més eficient els recursos.
2. Oferir una informació bàsica i homogènia del conjunt de donants de la Comunitat Valenciana que facilite l'intercanvi de coneixement, els estudis comparatius i el compliment amb les demandes de la FEMP i la Cooperació Espanyola en matèria d'informació sobre l'execució dels fons de cooperació.
3. Anar més enllà del control econòmic per abordar aspectes de caràcter tècnic, com el seguiment, l'avaluació i la investigació, que permeten la generació de coneixement i la millora continua de les polítiques i pràctiques de cooperació.
4. Fomentar una cultura cap a la generació de coneixement mitjançant l'elaboració d'informació qualitativa sobre les experiències dels diferents agents de cooperació, on es puguen reconèixer les errades i els encerts amb normalitat i millorar les capacitats del conjunt d'actors que participen, des de les seues respectives perspectives i àmbits de treball, en les accions de cooperació per al desenvolupament desplegadas des del conjunt de la Comunitat.
5. Elevar els nivells de transparència i informació pública que promoguen, al mateix temps i de forma progressiva, la sensibilització, conscienciació i implicació de la ciutadania en les polítiques públiques en una lògica de foment de la comunicació per al desenvolupament.
6. Coresponsabilitzar tant a administracions públiques com a ONGD (i a la resta d'agents de cooperació implicats en la gestió i execució de l'ajuda) davant la ciutadania, i entendre la cooperació per al desenvolupament com una política pública basada en la participació i col·laboració tant entre administracions públiques com entre aquestes i els agents socials.

L'objectiu del present document és precisament proposar un model comú de RdC que implique tant l'administració com els agents de cooperació i facilite a les entitats locals de la Comunitat superar les limitacions actuals amb l'aprofitament de les capacitats del conjunt d'agents de la cooperació valenciana.

V. Marc teòric de la proposta de RdC

Cap a un model participatiu i harmonitzat que responga a les necessitats de la cooperació descentralitzada.

Com hem analitzat anteriorment, existeix entre la major part de les entitats locals de la Comunitat Valenciana una debilitat en la formulació i la pràctica de la cooperació. Açò no implica que no existeixen entre les entitats locals de la nostra Comunitat casos concrets que han enfrontat amb èxit les limitacions assenyalades. Excepcions que confirmen que és possible avançar cap a un model més acord amb les capacitats i potencialitats que en matèria de cooperació per al desenvolupament es poden desenvolupar des de l'àmbit local.

Per això, i abans de presentar les propostes concretes de treball, des del *Grup de diàleg* destaquem tres aspectes centrals que han ser considerats, i sobre els quals s'han de posicionar les entitats locals, per tal que la implantació d'un sistema harmonitzat de rendició de comptes resulte eficaç.

Consideració 1:

El desenvolupament humà com a objectiu global de la política de cooperació municipal

Per dotar-se d'un sistema de rendició de comptes comú i harmonitzat en matèria de cooperació per al desenvolupament per al conjunt d'entitats locals, és necessari que aquestes compartisquen una mateixa concepció del desenvolupament i uns objectius similars en les seues polítiques de cooperació. En la pràctica, almenys de forma tàcita, açò sembla ser així. Totes les entitats locals, com el conjunt de la cooperació descentralitzada, en l'àmbit discursiu es troben alineades sota el concepte del desenvolupament humà. A més a més, en l'àmbit local, sembla també compartida la visió del paper de la ciutadania i de la participació com un dels trets principals de la identitat, i de la raó de ser, de la cooperació descentralitzada.

Desenvolupament humà “és el procés d'ampliació de les opcions de la gent, que augmenten les funcions i les capacitats humanes... Representa un procés a la vegada que un fi. En tots els nivells de desenvolupament les tres capacitats essencials consisteixen en què la gent visca una vida llarga i saludable, tinga coneixements i accés als recursos necessaris per a un nivell de vida digne. Però l'àmbit del desenvolupament humà va més enllà: altres esferes d'opcions que la gent considera en gran mesura i que inclouen la participació, la seguretat, la sostenibilitat, les garanties dels drets humans, totes necessàries per a ser creatiu i productiu i per a gaudir del respecte per un mateix, potenciació i sensació de pertànyer a una comunitat. En definitiva, el desenvolupament humà és el desenvolupament de la gent, per a la gent i per la gent.”

(Informe sobre Desenvolupament Humà, PNUD 2000).

Tot i això, des del *Grup de diàleg* considerem necessari que les entitats locals manifesten expressament el seu posicionament respecte a la cooperació internacional per al desenvolupament, bé mitjançant un pla de cooperació, o un document similar, que expliciti el seu compromís amb la construcció d'un món més just. D'aquesta manera es reconeix explícitament la política de cooperació com una política pública junt amb la resta de polítiques socials que l'Ajuntament assumeix davant la seua ciutadania, i s'estableixen els compromisos i objectius fonamentals d'aquesta en el mitjà i llarg termini. Aquests objectius, en línia amb el concepte de desenvolupament perseguit i del paper de les entitats locals en el context global, s'han de concretar en l'assignació d'una dotació pressupostària anual¹⁶ i la consideració de les dues línies estratègiques fonamentals de treball:

- El suport i finançament d'accions de desenvolupament al Sud orientades a garantir els drets de les persones, la justícia social i la millora de les condicions de vida d'acord a les seues aspiracions.
- El foment, en la nostra societat, d'una ciutadania conscienciada i compromesa amb el desenvolupament.

El disseny i la construcció de la política pública de cooperació municipal concretarà aquestes línies estratègiques i definirà els objectius establerts per a cadascuna d'elles i els mecanismes i instruments que cada entitat local posarà en pràctica per tal d'assolir-los. El sistema de rendició de comptes haurà de respondre als objectius fixats i formarà part de la política de cooperació municipal, explicitada als documents corresponents, tant si es tracta d'un pla de cooperació com d'altres disposicions que cada entitat local determine d'acord a les seues necessitats¹⁷.

Consideració 2:

Participació i coresponsabilitat en el centre del sistema de rendició de comptes

Les darreres dècades han mostrat que l'actual model de cooperació descentralitzada, encara que tingué la seua gènesi en la participació ciutadana, ha abandonat i deixat en un segon plànol aquest paper central de la ciutadania als processos de desenvolupament. Malgrat que és la societat civil la que assumeix -a través principalment de les ONGD, però també d'altres agents de cooperació com universitats, sindicats, etc.- l'execució de la major part dels fons de cooperació, la participació i l'apropiació democràtica continuen sent una assignatura pendent en la major part de les administracions públiques. Açò, juntament amb el desmantellament actual i generalitzat de les polítiques de cooperació, ha motivat que durant els darrers anys s'haja demandat la necessitat de reprendre els processos de participació ciutadana.

¹⁶ Aquesta assignació haurà de respondre al compromís internacional d'aportar el 0,7% dels pressupostos de les administracions públiques a accions computables com AOD.

¹⁷ Vegeu *Orientacions per a la planificació de la cooperació a les EELL de la CV* (2014).

Els consells de cooperació, que durant anys foren impulsats en la major part de municipis com a part consubstancial i indissoluble de la posada en marxa de les polítiques de cooperació, són l'espai privilegiat on s'aprofundeix en la participació democràtica, on la ciutadania participa en la definició i execució de la política de cooperació per assolir uns objectius de desenvolupament compartits pel conjunt de la societat.

Per això, el *Grup de diàleg* considera el Consell de Cooperació com l'òrgan principal del sistema de rendició de comptes i proposem, com a premissa *sine quanon* la constitució de consells de cooperació, o el seu enfortiment en aquelles entitats locals on existeixen, des d'una perspectiva que garantisca la seua operativitat, i mantinguen el principi de ser un espai col·lectiu i horitzontal.

Per acabar, per tal que la participació i coresponsabilitat en matèria de cooperació per al desenvolupament siga coherent amb els principis i objectius que la inspirem hem de considerar i reforçar la presència dels socis del Sud –tant organitzacions socials com la mateixa població que participa en els processos de desenvolupament- en les diferents dimensions de la rendició de comptes.

Consideració 3:

Un sistema de RdC eficaç i comú al conjunt d'administracions valencianes

Una de les principals dificultats per a l'establiment de sistemes de RdC més eficaços és la manca de recursos, tant humans com econòmics, que les entitats locals poden destinar a aquest fi. Açò ha portat, de forma generalitzada, a l'aplicació d'un sistema limitat al control econòmicofinancer, en general excessivament burocratitzat; a l'aplicació d'un sistema vertical on no existeix coresponsabilitat entre els actors implicats; i a la inexistència, o l'abandonament, de procediments d'avaluació tècnica i aprenentatge que aporten una informació real sobre l'impacte de les accions de cooperació realitzades.

Una major coordinació i col·laboració entre administracions públiques facilitaria l'abordatge d'aquestes debilitats de forma col·lectiva i permetria aprofitar les economies d'escala que es generen treballant conjuntament. L'establiment d'instruments compartits de treball, en un espai geogràfic reduït on molts donants coincideixen en la destinació final dels fons que concedeixen i on existeixen institucions de caràcter supramunicipal que podrien facilitar aquesta coordinació, resulta necessari i inajornable.

Per això, des del *Grup de diàleg* instem les entitats locals a promoure espais de trobada, de caràcter estable i perfil tècnic per a posar en comú les seues experiències i poder coordinar i compartir recursos.

VI. Proposta de RdC per a les EELL de la Comunitat Valenciana

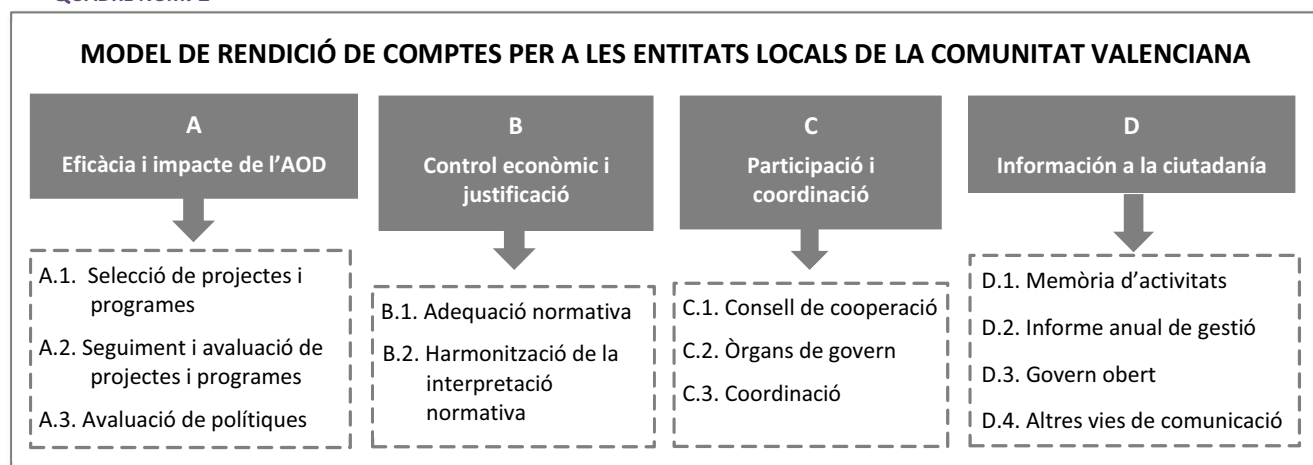
Les propostes que es llancen a continuació tenen com a premissa facilitar la coordinació i complementarietat entre actors per afavorir una RdC eficient i eficaç en la consecució dels objectius de desenvolupament.

Existeix consens en el *Grup de diàleg* quant a les quatre dimensions que conformarien el sistema harmonitzat de rendició de comptes per a les entitats locals i que analitzarem seguidament amb major profunditat. Cadascun inclou un conjunt de procediments i instruments que les entitats locals han d'aplicar, obligatòriament alguns i voluntàriament altres, sota uns procediments harmonitzats, per garantir una RdC més efectiva i millorar així tant l'eficàcia com l'eficiència de la cooperació valenciana per al desenvolupament. Els instruments proposats no limiten les possibilitats de municipis i diputacions i són, per tant, compatibles amb altres iniciatives que, segons la seua experiència i capacitat, cada govern local decidisca posar en marxa.

Així, entenent la RdC des d'una concepció àmplia i multidimensional i partint del diagnòstic realitzat -que reflectim en el capítol tercer-, des del *Grup de diàleg*, considerem que són quatre les dimensions fonamentals que hem d'incloure en el sistema harmonitzat de rendició de comptes:

- A. Eficàcia i impacte de la cooperació.
- B. Control i justificació.
- C. Participació i coordinació.
- D. Informació a la ciutadania.

QUADRE NÚM. 1

Cal assenyalar que aquest document respon a les necessitats identificades en unes administracions que han optat de forma majoritària per la cooperació indirecta, és a dir, per canalitzar la major part dels seus fons de cooperació a través d'ONGD o altres agents de cooperació. Encara així, amb independència de la fórmula escollida per a canalitzar els fons de cooperació, la participació i implicació de la ciutadania

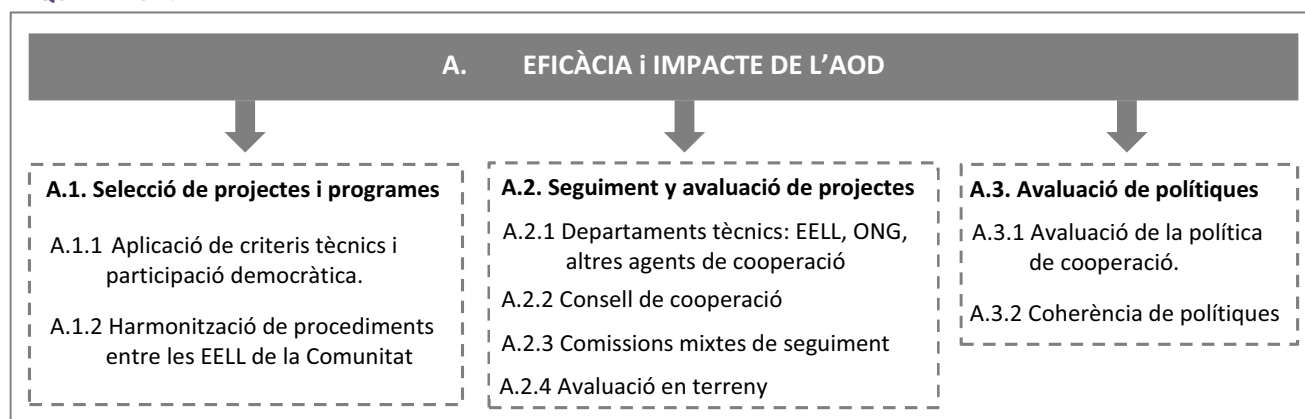
ha de potenciar-se des de l'àmbit local com a trets propis de la cooperació descentralitzada. L'opció per un sistema de gestió totalment o parcialment directa¹⁸ no pot ser excusa per a limitar la participació ciutadana, motiu pel qual les recomanacions que inclou aquest manual són també d'aplicació en aquests casos.

A. EFICÀCIA I IMPACTE DE LA COOPERACIÓ

Per a mesurar l'eficàcia i l'impacte de la cooperació resulta necessari establir prèviament els objectius i resultats que a mitjà i llarg termini l'entitat local vol assolir. Per això, és necessari que els governs locals manifesten el seu compromís amb la cooperació internacional mitjançant l'aprovació d'un *Pla de cooperació* que establisca els objectius per a cadascun dels eixos o línies d'intervenció als quals es decidisca a donar suport: Projectes de cooperació al Sud; Educació per al desenvolupament; i, si fos el cas, Acció humanitària i d'emergència¹⁹. Aquesta definició dels objectius perseguits permetrà concretar els resultats i els indicadors precisos per mesurar l'eficàcia de la cooperació impulsada des del municipi o la diputació. Cal tenir present que és important fer el pas cap a l'aplicació d'una Gestió per a Resultats de Desenvolupament²⁰ i superar el model actual que es redueix a la correcta gestió administrativa dels expedients de concessió de fons.

Entre els elements que han integrar-se en el sistema de RdC en relació a l'eficàcia i l'impacte de les polítiques de cooperació municipal recomanem establir i harmonitzar tres processos: la selecció de projectes i programes; el seguiment i l'avaluació de les accions finançades, i l'avaluació de les polítiques de cooperació.

QUADRE NÚM. 2

¹⁸ Vegeu glossari.

¹⁹ En *Orientacions per a la planificació de la cooperació a eell de la CV (2014)* es tracta amb més detall la definició d'objectius i resultats de la cooperació desplegada des de les administracions locals.

²⁰ Vegeu glossari.

A.1. SELECCIÓ DE PROJECTES I PROGRAMES.

El sistema de concessió anual de fons a través de projectes fomenta la dispersió, dificulta la continuïtat i predicibilitat de l'ajuda i impedeix la planificació en el mitjà i llarg termini, aspectes bàsics en matèria de desenvolupament. Per això, recomanem l'assignació de la totalitat o d'un percentatge substancial dels pressupostos de cooperació a estratègies de desenvolupament de mitjà i llarg termini que assegurin la predicibilitat de l'ajuda i fomentin la concentració i continuïtat de les accions.

Les entitats locals haurien de seleccionar, d'acord als fons disponibles, un nombre reduït d'estratègies (projectes o programes tant en cooperació com en educació per al desenvolupament) que tinguin suport en el mitjà i llarg termini (un mínim de 4 anys). Els criteris bàsics que es consideraran per a la selecció d'aquestes estratègies seran:

- la solvència i la capacitat tècnica i institucional –que incloga els seus mecanismes de rendició de comptes- de les entitats que portaran a termini la seua execució (el que inclou tant a les entitats sol·licitants com els seus socis locals al Sud).
- la vinculació i presència activa d'aquestes entitats i el treball desenvolupat en l'àmbit municipal (o provincial);
- l'alineació amb els objectius i les prioritats geogràfiques i sectorials que haja establert cada entitat local, el seu *Pla de cooperació* o document similar;
- La qualitat, la viabilitat, la sostenibilitat i l'impacte dels programes i projectes;

Aquest procés, que és central per al desplegament de la política de cooperació municipal, haurà de ser obert i participatiu i tindrà com espai principal de treball el Consell de Cooperació.

La selecció, tant de les estratègies com de les entitats executores d'aquestes, contribueix d'una banda a garantir la continuïtat i la planificació de l'ajuda, i per altra a reduir la càrrega administrativa i burocràtica de les concessions anuals. La continuïtat en el finançament de les estratègies seleccionades es debatrà anualment en el Consell de Cooperació i s'informarà d'acord amb els resultats obtinguts, el compliment en la justificació i la rendició de comptes per part de les entitats executores.

En el cas específic de l'Educació per al desenvolupament, una bona opció seria elaborar una Estratègia Municipal d'EpD de caràcter plurianual amb la concurrència i participació dels diversos agents socials presents al municipi (ONGD, associacions locals, comunitat educativa...) i la implicació de diferents àrees municipals

(joventut, cultura, etc.) en la qual puguen aprofitar-se les capacitats, les experiències i els recursos de cadascun d'ells per avançar cap a l'objectiu comú d'informar, conscienciar i implicar la ciutadania. Aquesta opció, en molts municipis de la Comunitat, consistiria en la planificació conjunta, per tal d'aprofitar la complementarietat entre elles, d'accions que ja venen desenvolupant-se en l'actualitat i que enfortirien així la seua capacitat d'impacte en la població. L'espai on realitzar aquest exercici de planificació de l'estratègia local d'EpD ha de ser el Consell de Cooperació o la Comissió o Grup de Treball en què es delegue el seu disseny tècnic.

L'avaluació prèvia dels projectes o programes proposats per al seu finançament a mitjà i llarg termini no ha de limitar-se a la seua qualitat tècnica. Per norma general, es dóna una importància menor a les característiques i funcionament de les entitats sol·licitants, amb una tendència a considerar-les com un grup homogeni d'entitats sense ànim de lucre.

Des del *Grup de diàleg*, sense entrar a considerar i valorar les diferents tipologies d'ONGD i d'entitats amb capacitat de gestionar fons públics de cooperació, considerem necessari que les administracions públiques, des dels seus consells de cooperació, realitzen una reflexió prèvia sobre les diferents tipologies d'organitzacions, els seus sistemes de democràcia interna, la seua base social i capacitat de mobilització, la seua vinculació amb el municipi i la seua capacitat i interès pel treball participatiu amb la ciutadania, el tipus de relació amb els seus socis del Sud i les aliances en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, el volum de fons propis gestionats i els seus recursos humans, etc. D'aquesta forma, es disposarà d'una informació rellevant per poder avaluar amb major criteri els projectes i programes concrets presentats i poder seleccionar per al seu finançament les iniciatives d'aquelles entitats que més s'ajusten al model de cooperació que es vulga impulsar des de cada administració. En definitiva es tracta de trencar la dinàmica del "projectorat²¹", la distribució del pressupost entre accions puntuals de caràcter anual sense compromisos de continuïtat, i avançar cap al suport a processos de desenvolupament, cosa que implica anar més enllà de l'avaluació d'una intervenció puntual proposada per una entitat.

Respecte a aquest darrer punt volem destacar que donada la relació directa entre l'eficàcia de les accions finançades i les capacitats i formes de treball de les entitats executores, s'hauria d'avançar en l'harmonització d'uns mínims d'informació pública que han d'oferir les entitats sol·licitants de fons públics i que incloquen informació sobre:

- tipus d'organització; membres de les juntes directives i patronats; vinculació de l'organització amb altres entitats que li donen suport institucional,

²¹ Concepte utilitzat per Rodríguez-Carmona (2008).

- relació del personal laboral (amb detall de les retribucions aplicades segons llocs de treball, tipus de contractació...) i voluntari de l'organització,
- volum de fons propis i privats gestionats anualment i origen de les subvencions i ingressos rebuts; memòria econòmica anual detallada,
- memòries d'activitats realitzades en els darrers anys.

A.1.1. Aplicació de criteris tècnics per a la valoració de projectes i programes.

La qualitat i viabilitat tècnica de totes les accions de cooperació amb el suport d'una entitat local han de quedar garantides per un sistema d'avaluació prèvia. Per això, s'han d'establir uns criteris d'elegibilitat així com un barem públic per a l'avaluació prèvia dels projectes que pretenguen ser objecte de subvenció. Aquests criteris i barems seran d'aplicació amb independència del sistema de concessió d'ajudes. És a dir, s'utilitzaran per a la selecció de projectes presentats en convocatòries públiques, per a les programacions anuals que formen part d'estratègies adoptades amb caràcter plurianual (i finançades mitjançant convenis anuals) i per a la valoració d'aquells projectes que es pretenguen executar mitjançant gestió directa per part de l'entitat local. Amb això, no sols es garanteix la qualitat de les accions que compten amb el suport de l'administració local, també es redueix al mínim el marge de discrecionalitat i s'evita l'adopció de decisions segons criteris o valors aliens als fixats per la política de cooperació i al mateix concepte de desenvolupament que es persegueix.

El sistema d'avaluació prèvia ha de fonamentar-se en alguns principis bàsics. En primer lloc, la responsabilitat última en la concessió ha de correspondre al Govern local i aquesta no pot descarregar-se en entitats alienes que puguen realitzar tasques de consultoria per a l'avaluació prèvia de projectes. En segon lloc, els barems aplicables per a l'avaluació prèvia dels projectes han de ser públics i han de quedar establerts i publicats amb anterioritat a la convocatòria d'ajudes. En tercer lloc, ha de quedar clar que la funció de l'avaluació prèvia dels projectes, ja siga realitzada per personal tècnic de la mateixa entitat local com per entitats externes, serà la d'establir la qualitat i l'adequació dels projectes a la convocatòria realitzada, a partir de la qual, cada entitat local, segons els criteris d'elegibilitat, decidirà quins projectes seran objecte de subvenció entre aquells que hagen superat l'avaluació tècnica prèvia.

Existeixen en l'actualitat ferramentes d'avaluació tècnica prèvia (instruments de baremació) que resulten vàlids i que poden ser incorporats per les entitats locals valencianes a la seua normativa per a la concessió d'ajudes en matèria de cooperació. Com a criteri general per a l'adopció d'algunes de les ferramentes proposades s'han de considerar les característiques pròpies de cada administració: capacitat tècnica, volum de la convocatòria, nombre de projectes a subvencionar o

possibilitat de comptar amb suport extern per al procés d'avaluació. La idea subjacent és la d'utilitzar eines que representen una càrrega administrativa i de gestió proporcionades al volum de fons a gestionar. En l'Annex I s'ofereix una relació de ferramentes d'avaluació tècnica prèvia de projectes que les administracions locals poden adoptar i/o adaptar. És a dir, cada entitat local podrà assignar un major o menor pes als diferents ítems de valoració inclosos en els barems aplicats, de forma que aquests responguen a les seues prioritats i preferències de la política de cooperació internacional.

L'aplicació de la ferramenta anterior (avaluació tècnica prèvia) permet descartar aquells projectes que no hagen obtingut la puntuació mínima exigible i que, per tant, no reuneixen les característiques exigibles, així com establir una prioritat entre els projectes que superen aquest primer filtre per ordre de qualitat. En el cas que la disponibilitat de fons no arribe a la totalitat dels projectes que han superat l'avaluació prèvia, cada entitat local, a través dels òrgans de participació establerts, haurà de valorar aquells que seran proposats per a la concessió de subvenció. Els criteris prioritaris d'elegibilitat que el *Grup de diàleg* recomana per a l'aprovació dels projectes tant de cooperació com d'educació per al desenvolupament, en consonància amb allò que s'ha esmentat a l'inici d'aquest apartat, han de ser:

- Implantació i presència municipal de l'entitat sol·licitant al municipi.
- Trajectòria de l'entitat sol·licitant i relació amb l'entitat local.
- Continuitat de projectes finançats en anys anteriors i sobre els quals s'ha realitzat per part de l'entitat executora una correcta execució.
- Cofinançament del projecte per altres entitats locals del mateix àmbit territorial de forma que s'aposte per la complementarietat i la coordinació entre administracions públiques.
- Alineació amb les prioritats estratègiques establertes per l'entitat local.
- Nivell de transparència i mecanismes de rendició de comptes aplicats per les entitats sol·licitants²².

Aquests criteris d'elegibilitat han de primar per sobre de les puntuacions obtingudes pels projectes en l'avaluació prèvia sempre i quan la seua aplicació es faça de forma participativa i amb consens amb els òrgans de participació i s'adopti exclusivament en relació als projectes que han superat l'avaluació prèvia de caràcter tècnic.

²² Seria convenient l'elaboració consensuada per part dels agents de cooperació d'uns requisits mínims d'informació i transparència que han d'observar les entitats sol·licitants de subvencions per poder accedir a fons públics.

Una forma d'aplicar de manera lògica i coherent els barems de puntuació és la d'aplicar diferents "línies de tall". Per regla general, s'estableix una puntuació mínima (un mínim de qualitat tècnica) per davall de la qual els projectes no podrien ser finançats. A més a més de l'anterior, en molts casos es fixen també "línies de tall" en diferents criteris d'avaluació, com en el cas de l'experiència prèvia de l'entitat sol·licitant i/o la contrapart, la seua presència i/o disponibilitat de seu en el municipi/província, el seu percentatge de cofinançament en el projecte, etc. i s'estableixen així uns mínims sense els quals, malgrat poder aconseguir una puntuació elevada en la qualitat del projecte, l'entitat no podria optar a ser subvencionada.

Cal dir que encara que les decisions finals corresponguen sempre als òrgans de govern municipal o provincial, la participació i informació per part del Consell de Cooperació ha d'assegurar l'absoluta transparència en tots els processos realitzats en aquesta fase de selecció i aprovació de projectes i programes.

A.1.2. Harmonització de procediments.

Per garantir una adequada RdC i una major eficiència dels recursos de tots els agents implicats en l'execució dels fons de cooperació, des del *Grup de diàleg* proposem l'adopció d'una normativa i unes ferramentes harmonitzades entre el conjunt de les entitats locals.

En la fase de selecció i de concessió d'ajudes considerem necessari l'establiment d'unes directrius comunes que faciliten la presentació de projectes, per la qual cosa proposem l'adopció d'un formulari tipus per al conjunt d'entitats locals de la Comunitat. Aquest formulari, a més a més, pot ser adoptat per la Generalitat Valenciana i altres organismes públics o privats que concedisquen ajudes en matèria de cooperació a fi de millorar l'eficiència de la cooperació valenciana.

L'harmonització dels formularis de sol·licitud de subvencions de cooperació per al desenvolupament permetria, a més, avançar cap a un sistema d'informació únic que facilite l'accés i la consulta del conjunt de les accions de cooperació impulsades des de les administracions públiques valencianes.

Aquesta harmonització de requisits i documents no significa en cap cas renunciar a les especificitats i preferències de cada entitat local, que podrà seguir aplicant-les d'acord als seus propis criteris. Per això, els formularis tipus han de contemplar la possibilitat d'incloure uns apartats finals on les entitats locals que ho consideren puguen incloure demandes específiques d'informació sobre els projectes, programes i/o entitats que concursen.

Altra recomanació que llancem des del *Grup de diàleg*, a fi d'aplicar criteris d'eficiència en l'ús de recursos públics, és traslladar l'exigència de presentació de

documentació administrativa i institucional al moment de concessió de les ajudes. D'aquesta forma, en el procés previ de presentació i selecció únicament seria exigible a les entitats sol·licitants la presentació del compromís i certificació del compliment dels requisits exigits en les respectives convocatòries. Es tracta d'aplicar un criteri semblant al de les oposicions u altres procediments on, solament si es concedeix la subvenció, es procedeix a la presentació de documents administratius i legals, i s'evita haver de tramitar expedients complets de projectes que finalment no són subvencionats.

L'harmonització de procediments ha d'arribar no solament als aspectes formals (presentació de documentació, formularis, etc.) sinó també al calendari de les convocatòries i als concursos públics o els processos de selecció de projectes i programes. Aquesta harmonització i coordinació entre entitats locals facilitarà el cofinançament de projectes i programes entre diferents administracions públiques, cofinançament que ja es dona en l'actualitat però amb unes altes despeses de gestió per a organitzacions sol·licitants i una molt limitada possibilitat de concertació prèvia entre les mateixes entitats locals.

QUADRE NÚM. 3

Esquema dels processos i instruments associats a la fase de selecció de projectes i programes

- Enfortir les funcions del Consell de Cooperació per assegurar la seua participació en el procés de selecció de projectes i programes.
- Les actes de les sessions del Consell de Cooperació seran de caràcter públic i accessibles en línia.
- Publicació dels criteris d'elegibilitat establerts i dels barems que seran d'aplicació.
- Elaboració de formats harmonitzats de sol·licitud per al conjunt d'EELL de la Comunitat.
- Presentació de documentació administrativa únicament en el cas de ser objecte de concessió de subvenció.
- Publicació dels resultats de les avaluacions prèvies realitzades, tant si són realitzades per personal tècnic municipal com per personal extern.
- Cal que es posen a disposició del Consell de Cooperació (i en línia per a ciutadania) la informació completa i detallada relativa a les contractacions externes realitzades.
- Elaboració de formats harmonitzats per a la informació pública dels projectes finançats i de les entitats perceptores de subvencions aplicables pel conjunt d'EELL de la Comunitat.
- Publicació de la informació bàsica de cadascun dels projectes objecte de finançament.
- Publicació d'informació rellevant de les entitats perceptores de subvencions.

A.2. SEGUIMENT I AVALUACIÓ TÈCNICA DE PROJECTES I PROGRAMES.

En l'actualitat, com hem destacat en l'anàlisi de context, el seguiment i l'avaluació dels projectes queden en un segon plànol, sent el control econòmic l'element principal en la justificació dels projectes de cooperació i educació per al desenvolupament²³. Per la seua part, les actuacions de seguiment i avaluació tècnica són, per regla general, realitzades exclusivament per les entitats executores i el personal tècnic municipal.

En el model de RdC proposat es preveu que ambdós processos cobren una importància major, sent el control econòmic un element més, però no l'únic i central, en el procés de gestió de l'ajuda. A més a més, seguiment i avaluació han de formar part de les funcions del Consell de Cooperació amb la finalitat d'aproximar la realitat dels projectes, i amb això la realitat de les persones amb les quals treballem, a la ciutadania. D'aquesta manera s'aconsegueix una major coresponsabilitat i implicació del municipi (administració i ciutadania) en els projectes que s'impulsen.

Però perquè açò siga possible, hem d'evitar l'excessiva burocratització i sobreespecialització tècnica, l'abús de la qual en la cooperació descentralitzada ha generat una distància cada vegada major entre la ciutadania i la pràctica de la solidaritat i la cooperació. Per això cal aplicar processos més propers, que impliquen els diferents actors socials presents al municipi i intensifiquen la relació directa i el protagonisme de la població del Sud. A més a més, és necessari valorar el treball que els socis del Sud i les ONGD -i altres agents de cooperació- del Nord realitzen tant en el seguiment i avaluació dels processos de desenvolupament com en les intervencions en EpD que impulsen, i s'evite la constant superposició i duplicació de treballs que ja realitzen aquestes organitzacions.

Una rendició de comptes com la proposada -que incorpora al sistema tradicional d'informes de justificació altres elements de relació directa al si del Consell de Cooperació, i de visibilització i participació de la població del Sud- pot resultar més eficient i efectiva per al seguiment i l'avaluació dels projectes; però també pot afavorir, en major mesura, la important funció d'informar i facilitar la comprensió i presa de consciència de la ciutadania sobre els problemes del desenvolupament.

Els mecanismes proposats són:

²³ Aquesta és una realitat generalitzada en la Comunitat, la qual cosa no vol dir que no s'hi donen experiències i exemples d'EELL que realitzen una gestió dels fons de cooperació orientada a resultats.

A.2.1. Seguiment tècnic i avaluació final realitzada pel personal tècnic de les entitats locals, els agents de cooperació i els seus socis locals.

Des del *Grup de diàleg* es considera positiu el manteniment de les fórmules clàssiques de RdC amb **informes de seguiment i informes finals** que cada entitat executora ha de presentar sobre els projectes i els recursos percebuts. Cal destacar que en les entitats locals de la Comunitat que han mantingut un compromís estable amb la cooperació i que han comptat amb personal tècnic dedicat de forma continuada a la gestió de l'AOD existeix una trajectòria consolidada i ben valorada per les ONGD en aquest aspecte.

Entre les recomanacions per millorar l'eficiència en la gestió de l'AOD des del *Grup de diàleg* considerem necessari avançar cap a una harmonització dels formularis d'informes semestrals i finals exigits per les administracions públiques valencianes. Una altra de les recomanacions aplicables per al conjunt d'administracions seria limitar l'exigència de presentació d'informes de caràcter periòdic semestral a aquells projectes i programes la subvenció dels quals siga superior als 50.000 euros anuals, així com considerar el factor del cofinançament per part de diferents administracions públiques per a l'establiment dels terminis de presentació dels informes finals i justificatius de la despesa.

La informació aportada pels informes de seguiment i finals, en formularis tipus convenientment harmonitzats, serà la base de la informació lliurada als membres del Consell de Cooperació i, en uns formats estandarditzats, hauran de quedar a l'abast de la ciutadania.

A.2.2. Participació activa del *Consell de Cooperació* en les tasques de seguiment i avaluació dels projectes.

El Consell de Cooperació rebrà informació periòdica i de manera presencial per part de l'entitat executora i del personal tècnic municipal sobre la marxa dels projectes, així com de la seua avaluació. D'aquesta manera, s'aconsegueix que les entitats responsables de l'execució de les accions se sotmeten a la sol·licitud d'informació per part de qualsevol membre del Consell.

En l'actualitat en aquests processos presencials poden incorporar-se, gràcies a les noves tecnologies, els socis locals i la població beneficiària, i es permet un major apropament i un intercanvi directe entre la població del Nord i del Sud, de manera que s'avança en la conformació d'una ciutadania global compromesa amb el desenvolupament. D'aquesta manera les funcions de seguiment i avaluació transcendeixen la limitada concepció actual del seguiment i l'avaluació com mecanismes exclusivament de Control per a permetre un major coneixement mutu, l'intercanvi d'experiències i la coresponsabilitat en el sistema de cooperació.

A.2.3. Creació de *comissions mixtes de seguiment*.

Les entitats locals, d'acord amb el volum de la seua AOD i de la tipologia dels projectes i programes de cooperació i educació per al desenvolupament que decidisquen impulsar, podran considerar la constitució de comissions de seguiment. Aquestes comissions estaran integrades per personal tècnic municipal, l'ONGD o entitat gestora del Nord, el soci local del Sud i representants del Consell de Cooperació.

Encara que la responsabilitat, i per tant la presa de decisions sobre la marxa del projecte, correspon a cada ONGD i al seu soci local, les comissions permeten augmentar el flux d'informació entre totes les parts, compartir els problemes i reptes a què s'enfronta l'execució dels projectes i fomentar una presa de decisions basada en la coresponsabilitat.

Les comissions de seguiment poden constituir-se per a projectes específics o de major implicació municipal, per a accions d'educació per al desenvolupament, o per a diferents programes o projectes, decisió aquesta que correspon a cada entitat local. Podran funcionar mitjançant sessions presencials de treball o a través de l'intercanvi d'informació en línia, i definir segons la tipologia dels projectes la forma més operativa de funcionament.

A.2.4. Integració en la gestió dels projectes i programes de l'avaluació tècnica en terreny.

Si volem aplicar un nou model de gestió que aposte per la continuïtat i els processos a mitjà i llarg termini, les avaluacions hauran de realitzar-se de forma periòdica, cada dos o tres anys, i hauran de centrar-se en aquells aspectes que al llarg del seguiment han estat identificats com de major interès.

L'avaluació en terreny té sentit en l'àmbit de l'eficàcia, la generació de coneixement sobre la realitat en la qual actua la cooperació i la valoració de l'impacte sobre les condicions de vida de les persones. La seua realització comporta també la generació d'espais on establir una major relació entre donant i receptor, i augmenta el coneixement i la confiança mútua. En projectes amb suport de caràcter anual, sense compromisos de continuïtat, o aplicada exclusivament com un mecanisme de control i fiscalització, l'avaluació en terreny perd la seua eficàcia i resta eficiència a la gestió de l'AOD.

D'altra banda, en el model de gestió de la cooperació descentralitzada que proposem, amb una major i més constant relació i implicació de la municipalitat als projectes finançats, el recurs a les avaluacions puntuals realitzades per personal expert però extern al municipi perd pes en favor de

les avaluacions mixtes que s'ajusten més a les potencialitats i especificitats de la cooperació descentralitzada. Això no impedeix que, en determinats processos, la realització d'aquest tipus d'avaluacions externes resulte una opció adequada a la qual els governs locals poden recórrer.

En el cas de les entitats locals, i donada la gran diversitat i capacitat de finançament que disposen, la despesa en avaluació haurà de ser proporcional i ajustada a la inversió, i vetlarà sempre pel principi d'eficiència en l'ús de recursos; per tant, haurà de ser cada entitat local la que valore la necessitat i oportunitat de realitzar les avaluacions. En qualsevol cas, des del *Grup de diàleg* es considera inexcusable per a la realització d'avaluacions conjuntes, la coordinació entre els diferents donants, especialment entre aquells el cofinançament dels quals es concentra en projectes executats per una mateixa entitat.

QUADRE NÚM. 4

Esquema dels processos i instruments associats a la fase de seguiment i avaluació de projectes i programes

- Presentació per part de les entitats beneficiàries de subvencions i de la mateixa entitat local, en el cas de cooperació directa, d'informes de seguiment i finals dels projectes i/o accions executades amb finançament públic.
- Accessibilitat, per part dels membres del Consell de Cooperació, als informes de seguiment i finals dels projectes finançats.
- Elaboració de formats harmonitzats d'informes per al conjunt d'EELL de la Comunitat, que incloga seccions específiques per a ser publicades i accessibles en línia.
- Contemplar en el reglament del Consell de Cooperació funcions específiques en matèria de seguiment i avaluació de projectes i programes.
- Publicació en línia de les actes de les sessions del Consell de Cooperació.
- Creació, en els casos que cada entitat local així ho determine, de comissions mixtes de seguiment de programes i projectes.
- Establiment de criteris i procediments per a la realització d'avaluacions sobre el terreny dels projectes finançats.
- En el cas de contractació d'avaluacions externes, el procés de selecció haurà de ser informat per el Consell de Cooperació i la informació haurà de ser accessible en línia.
- Coordinació amb altres administracions públiques per a la realització d'avaluacions conjuntes.
- Publicació de les avaluacions realitzades.

A.3. AVALUACIÓ I COHERÈNCIA DE POLÍTIQUES²⁴.

A.3.1 Avaluació de les polítiques de cooperació (plans, estratègies, normativa...).

Com hem assenyalat abans, no podem reduir l'avaluació de la política de cooperació municipal a l'avaluació dels projectes puntuals que puguen ser finançats. Per això, des del *Grup de diàleg* considerem necessari que el Consell de Cooperació realitze de forma periòdica una avaluació sobre l'eficàcia de la política de cooperació desplegada. Això vol dir que haurem d'avaluar si amb les mesures impulsades estem avançant en els objectius fixats en matèria de cooperació. Uns objectius que han d'incloure tant la millora en les condicions de vida i en l'exercici dels drets de la ciutadania del Sud, com l'increment en la conscienciació i compromís de la ciutadania del nostre municipi cap als problemes del desenvolupament.

L'avaluació de la política de cooperació ens permet comprovar si existeix coherència interna entre els objectius fixats per la política de cooperació i les accions realitzades per assolir aquests objectius. Als efectes, serà de gran utilitat la informació proporcionada pel seguiment i l'avaluació continua dels resultats assolits pels diferents projectes (de cooperació, educació per al desenvolupament i acció humanitària²⁵). Juntament amb això, és fonamental realitzar una reflexió sobre els instruments utilitzats (convenis, convocatòries, cooperació directa/indirecta), el nivell de participació i implicació de la ciutadania (funcionament del Consell de Cooperació i implicació del moviment ciutadà), així com el grau de coordinació i complementarietat amb altres agents de cooperació (altres administracions públiques i donants, ONGD, CVONGD, etc.).

Perquè la realització d'aquest exercici d'avaluació done resultats vàlids i proporcione lliçons a aplicar per millorar la cooperació de l'entitat local, resulta necessari que aquesta haja dotat la seua política de cooperació d'una planificació de caràcter plurianual²⁶ les previsions de la qual seran objecte d'avaluació. En qualsevol cas, fins i tot sense l'existència d'una planificació formal, la realització d'exercicis d'avaluació de les polítiques de cooperació de forma regular, cada quatre o cinc anys, resulta imprescindible per millorar els processos de gestió i de presa de decisions i per adaptar-los periòdicament a la realitat canviant de la cooperació per al desenvolupament.

En aquells casos en què les entitats locals consideren apropiat recórrer a personal extern per a conduir els processos d'avaluació de la política de cooperació, el seu cost associat ha de ser proporcional a l'esforç pressupostari realitzat. En aquest sentit, la possibilitat de comptar amb el suport d'agents de cooperació

²⁴ Vegeu glossari.

²⁵ Vegeu glossari.

²⁶ O, com hem reiterat al llarg del document i en *Orientacions per a la planificació de la cooperació per al desenvolupament a les EELL de la CV (2014)*, en documents o disposicions similars on queden establerts els objectius i instruments de la cooperació municipal per al desenvolupament.

especialitzats o amb experiència en processos d'avaluació –ONGD, departaments universitaris, altres administracions públiques, etc.- poden facilitar no solament la realització de l'avaluació prevista sinó també fomentar l'aprenentatge dels agents locals de cooperació en aquesta matèria.

Cal destacar que tan important com els resultats de l'avaluació és l'aprenentatge i l'apropiació que un procés d'avaluació participativa porta implícit.

A.3.2 Coherència de polítiques

L'objectiu general de tota administració pública que assumisca el concepte de desenvolupament humà, com entenem que és el cas dels nostres governs locals, és el de garantir a totes les persones els recursos necessaris per a l'exercici dels seus drets i llibertats, tant dins del nostre àmbit directe d'intervenció (el municipi o la província en el cas de les entitats locals) com fora d'aquest territori, a través de la cooperació internacional.

L'estudi de la coherència de polítiques permet analitzar la relació entre les accions desplegades des del departament de cooperació i aquelles impulsades des d'altres àrees de gestió municipal, i a partir d'ací, dotar a l'acció política d'una major cohesió i evitar no només les contradiccions, sinó aprofitar els espais comuns i les sinergies que es poden generar entre departaments que fins ara han treballat, generalment, com a departaments estancs.

En aquest sentit també és destacable, dins la diversitat d'experiències que podem identificar entre les entitats locals, l'existència de punts de trobada entre les polítiques de joventut i les de cooperació internacional o entre la comunitat educativa local i les polítiques d'educació per al desenvolupament. Encara que menys explorades i aprofitades, també pot vincular-se el teixit social i productiu local amb la població destinatària dels projectes de cooperació i les organitzacions sòcies als països del Sud, qüestió que requereix una concertació i comunicació entre les distintes àrees municipals.

Encara que és un àmbit de treball poc abordat des de les administracions locals i autonòmiques, caldria començar a considerar-se el seu abordatge de forma que permeta actuar de forma transversal, i compartir i aprofitar les sinergies entre les distintes polítiques municipals de forma que s'avance cap a la integració i adopció del concepte de desenvolupament humà en totes les polítiques municipals.

Esquema dels processos i instruments associats a la fase d'avaluació de polítiques

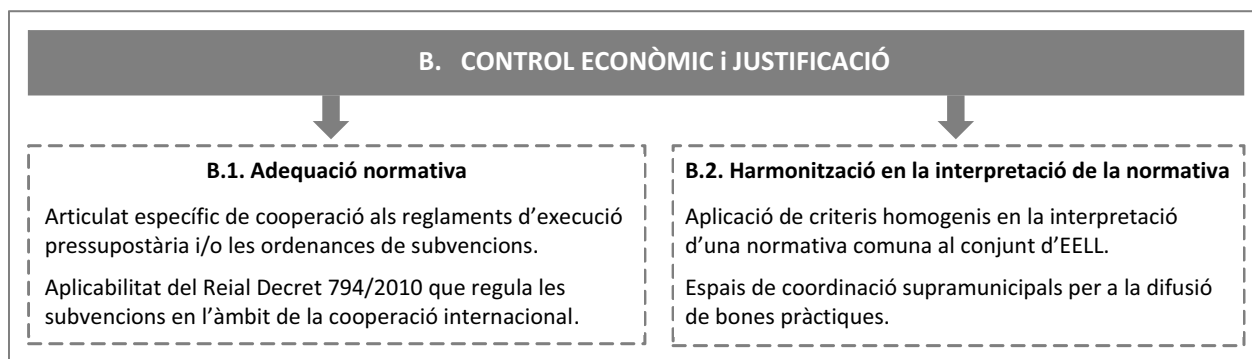
- Establir els criteris i procediments per portar a termini de manera periòdica processos d'avaluació de polítiques al si del Consell de Cooperació.
- Publicació i difusió dels resultats de les avaluacions realitzades, tant si són portades a terme per personal tècnic municipal com per personal extern.
- En el cas de contractació d'avaluacions externes, el procés de selecció haurà de ser informat pel Consell de Cooperació i la informació serà accessible en línia.
- Reflexionar sobre l'oportunitat i pertinència d'abordar la coherència de polítiques en les entitats locals.

B. CONTROL I JUSTIFICACIÓ

Com destacàvem al diagnòstic de situació, el sistema aplicat per al control i justificació dels fons de cooperació s'ha centrat en aspectes econòmics, i s'ha deixat en un segon plànol, fins i tot impossibilitant un vertader seguiment i avaluació de l'eficàcia en l'ús dels recursos. La situació actual ens mostra un sistema de gestió excessivament burocratitzat, poc eficient i alié a les necessitats de les polítiques de cooperació.

La proposta que llancem des del *Grup de diàleg* en aquest àmbit de la rendició de comptes apunta a una racionalització i ús eficient dels recursos del conjunt dels agents de cooperació (administracions públiques, entitats receptores de subvencions i socis locals del Sud), i a l'increment del control efectiu respecte al correcte ús dels fons en vincular, indissolublement, el control econòmic amb l'efectiva execució dels projectes i l'avaluació dels resultats assolits. Això implica, com reflecteix el quadre número 6, avançar en l'adequació i l'harmonització normativa.

QUADRE NÚM. 6

B.1. Adequació del marc normatiu

En primer lloc, des del *Grup de diàleg* considerem necessari que existisca una normativa harmonitzada entre les entitats locals a fi de realitzar una gestió eficient dels recursos. En l'actualitat, i malgrat els anys transcorreguts i els intents d'uniformització realitzats des de diverses instàncies (en especial per la FEMP com a òrgan de coordinació de les entitats locals), persisteixen encara marcs normatius molt diversos i -en no pocs casos- inadequats per a les necessitats de la cooperació per al desenvolupament. Per això, en primer lloc considerem necessari adoptar en les normatives municipals els continguts següents (ja aplicats en molts municipis i proposats des de la FEMP²⁷ per la qual cosa, la seua adequació i factibilitat està ja demostrada):

- Consideració com a subvencionables les activitats d'educació per al desenvolupament, acció humanitària i d'emergència, i cooperació al desenvolupament (encara que aquestes puguen desenvolupar-se fora de l'àmbit municipal).
- Establir el pagament anticipat de les subvencions en matèria de cooperació, incloent-hi la possibilitat de rebre noves subvencions malgrat no haver justificat una subvenció anterior, sempre i quan s'estiga dins dels terminis autoritzats per a la seua execució.
- L'inici d'execució de les subvencions en matèria de cooperació podrà establir-se dins dels tres mesos posteriors a la recepció efectiva dels fons concedits. Les entitats receptores de subvencions en matèria de cooperació informaran de la data d'inici d'execució del projecte una vegada rebuts els fons, i s'establirà una durada màxima del projecte (que cada entitat local decidirà).
- Les subvencions en matèria de cooperació hauran de ser justificades després de la seua finalització en el termini que cada entitat establisca²⁸. En el cas de projectes plurianuals, la justificació s'haurà de presentar en el termini estipulat després de cada anualitat.
- De forma excepcional, es podran admetre comprovants de despesa que no reunisquen els requisits del Decret 1496/2003 sempre i quan s'adjunten rebuts que identifiquen el pagador i el perceptor i es justifiquen les causes d'impossibilitat per a l'emissió de factura²⁹.

²⁷ *Manual de Gestión de la Cooperación para el Desarrollo de los Gobiernos locales*. FEMP 2011.

²⁸ Des del *Grup de diàleg* recomanem no establir mai un termini inferior a tres mesos.

²⁹ Aquesta proposta d'articulat s'ha extret, sense ser literal, de l'ordenança general de subvencions de l'Aj. de Quart de Poblet aprovada en l'any 2008 i adaptada a la Llei general de subvencions, i de les bases de convocatòria de subvencions de cooperació de l'Aj. de València.

Donat el caràcter específic i diferencial de les accions de cooperació, i més concretament d'aquelles desenvolupades a l'exterior, respecte a altres subvencions concedides per les EELL, els requisits específics que hauran de regir la seua concessió i justificació han de recollir-se en les normes municipals de major rang. Això garanteix tant l'aplicació d'una normativa coherent amb les accions a executar com la seua adopció i interiorització pel personal municipal, tant el personal tècnic del departament amb competències en matèria de cooperació com pels departaments d'intervenció. D'aquesta manera els reglaments d'execució pressupostària, els plans estratègics de subvencions³⁰ i/o les ordenances generals de subvencions hauran d'incorporar, com de fet ja ocorre en algunes entitats locals de la Comunitat, els aspectes específics aplicables als fons de cooperació per al desenvolupament destacats anteriorment.

D'altra banda, en tot allò que es refereix a la justificació econòmica dels projectes executats al Sud, i per tal d'evitar l'aplicació per part de les intervencions municipals d'interpretacions que dificulten la seua execució i limiten el seu impacte, cal incorporar en la normativa municipal i provincial, tal com recomana la FEMP, l'aplicabilitat del Reial decret 794/2010 de 16 de juny del Ministeri de Presidència pel qual es regulen les subvencions i ajudes en l'àmbit de la cooperació internacional a les subvencions concedides per les entitats locals en aquest mateix àmbit³¹.

Els articles del Reial decret 794/2010 que haurien de ser, en opinió del *Grup de diàleg*, integrats en la seua normativa pel conjunt d'entitats locals de la Comunitat, tant per a harmonitzar el conjunt normatiu com per a adaptar-les a l'especificitat de la cooperació per al desenvolupament, serien:

Article 27. Que estableix el pagament per avançat del 100% de la subvenció concedida sense exigència de constitució de garanties, llevat de casos excepcionals en els quals aquesta puga ser exigida.

Article 29. Que estableix la no consideració de subcontractació l'execució de les subvencions per part dels socis locals que han estat degudament identificats en el projecte en qüestió.

Article 34. Que estableix uns terminis de justificació així com d'esmena adequats a la realitat de la cooperació per al desenvolupament.

Articles 35, 36 i 37 relatius a les modalitats de justificació de les subvencions. En aquest cas és especialment rellevant la possibilitat de justificar, tant mitjançant l'habitual presentació de factures originals o degudament compulsades, com

³⁰ Tal com exigeix l'article 8.1 de la Llei 38/2003 general de subvencions.

³¹ Pàg. 96 i següents del *Manual de Gestión de la Cooperación de los Gobiernos locales*. FEMP 2011.

mitjançant auditoria de comptes sense necessitat de presentació de justificants³². En aquest segon cas, s'aconsegueix significativament reduir la càrrega de treball que representa la revisió individualitzada de factures que continuen sent un dels motius de major sobrecàrrega dels equips tècnics de les administracions públiques. Les entitats receptores de les subvencions i els socis locals, que continuen assumint la responsabilitat en el control i revisió individualitzada dels justificants de les despeses, veuen reduïda notablement la càrrega de treball perquè no és necessària la tasca de fotocopiar, compulsar i enviar una quantitat considerable de documents. L'aplicació d'aquesta modalitat de justificació hauria d'anar acompanyada, en opinió del *Grup de diàleg*, d'un necessari seguiment i avaluació de projectes en terreny per part de l'administració finançadora³³, que com a mínim caldria realitzar dins un període no superior als quatre anys i que permetria no solament comprovar l'adequada gestió econòmica dels projectes, sinó, i el que és més important, comprovar l'impacte dels projectes en la població beneficiària, valorar l'eficàcia de la cooperació, obtenir una major informació de la realitat sobre la qual es pretén incidir i establir una major relació amb els socis del Sud i la població destinatària dels fons de cooperació per al desenvolupament.

En relació a les despeses indirectes, i encara que el Reial decret 294/2010 i el Manual de Gestió de la FEMP, establisca que no siga exigible la seua justificació documental, des del *Grup de diàleg* es recomana, per a una correcta rendició de comptes i evitar, en el context actual, generar cap ombra sobre l'aplicació dels fons públics, que les despeses indirectes siguen justificades mitjançant la presentació dels comprovants corresponents³⁴. Resulta una incongruència que no s'exigisca justificació per a aquest tipus de despesa, la presentació de la qual és perfectament assumible per les entitats gestores de subvencions, i en canvi no es contemplen excepcions per a algunes despeses executades al Sud (com per exemple viàtics i alimentació) que solen resultar un vertader mal de cap per a les organitzacions locals donada la dificultat que comporta aconseguir justificants documentals en contextos amb una forta presència d'economia informal, de despeses que són inherents i inevitables a la mateixa realització de les activitats.

Per acabar, donada la realitat canviant en què s'executen els projectes de cooperació, i de vegades també d'educació per al desenvolupament, ha d'haver en les entitats locals una perfecta coordinació i entesa entre les àrees de cooperació i intervenció. No es tracta únicament de certificar la legalitat i correcció dels documents justificants de la despesa, sinó també la seua adequació als fins del projecte i la seua coherència amb les activitats previstes.

³² La Generalitat ja contempla al Decret 135/2010, article 44 i següents, la possibilitat de justificació en certs supòsits, sense presentació de factures ni comprovants de la despesa.

³³ Que pot realitzar directament aquesta tasca o bé, amb la finalitat de fer un ús eficient dels recursos, confiar-la a entitats especialitzades o altres administracions públiques.

³⁴ En tot cas, la seua exigència de justificació haurà d'estar en relació a la seua quantia sent raonable l'admissió de certificacions quan es tracte de quantitats xicotetes.

B.2. Harmonització en l'aplicació i interpretació de la normativa

Les entitats locals es regeixen en el seu conjunt per normes generals d'aplicació a totes elles. L'adequació i complementació d'aquest marc normatiu general a les necessitats específiques de la cooperació, tal com s'ha tractat al punt anterior, permetria disposar d'un cos legal similar en el conjunt d'entitats locals de la Comunitat, com ja ocorre entre aquelles que han apostat responsablement per la cooperació internacional.

Però a més de la necessària harmonització normativa, cal insistir en la necessitat que per part de les entitats locals s'aplique i s'interprete aquesta normativa específica de la mateixa manera o, almenys, de forma coherent. Encara que disposem de suficients exemples de bones pràctiques en aquest camp, amb entitats locals que apliquen i interpreten la normativa d'acord als fins de la cooperació, persisteixen encara massa casos en els quals la interpretació restrictiva de la norma dificulta enormement la possibilitat d'executar de manera coherent els fons de cooperació.

Resulta per tant pertinent exigir a les entitats supramunicipals amb competències en la matèria un major esforç de coordinació i promoció de les bones pràctiques en matèria normativa. La Comissió de Cooperació de la FEMP, la Comissió Interterritorial de Cooperació i altres espais de coordinació creats a tal efecte en l'àmbit de la Comunitat haurien d'assumir tant l'adopció d'una normativa adequada com l'aplicació de criteris homogenis i coherents en la seua interpretació.

QUADRE NÚM. 7

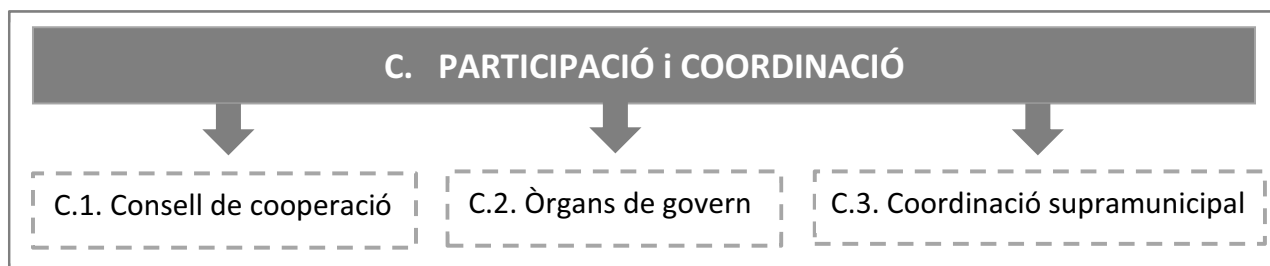
Esquema dels processos i instruments associats al control econòmic i la justificació

- Adequació i aprovació del marc normatiu de l'entitat local (ordenances de subvencions, reglament d'execució pressupostària i bases per a la concessió de subvencions) d'acord a les necessitats de la cooperació per al desenvolupament.
- Publicació de la normativa i accessibilitat a aquesta.
- Aplicabilitat del Reial decret 794/2010, que regula les subvencions i ajudes en l'àmbit de la cooperació internacional, a les subvencions concedides per l'entitat local en aquest àmbit.
- Assegurar, mitjançant la coordinació entre el servei d'intervenció i l'àrea tècnica de cooperació, no solament la legalitat i correcció dels documents justificants de la despesa sinó també la seua adequació als fins del projecte i la seua coherència amb les activitats previstes.
- Assegurar l'harmonització de la normativa aplicable en matèria de cooperació per al desenvolupament entre el conjunt de les entitats locals de la Comunitat, així com una interpretació homogènia de la norma.
- Difusió i socialització de la normativa local als òrgans de participació i de coordinació supramunicipals.

C. PARTICIPACIÓ i COORDINACIÓ

Les possibilitats que ofereix la cooperació descentralitzada, i especialment la realitzada des de les entitats locals, en matèria d'implicació ciutadana i per tant en la configuració d'una ciutadania transformadora, tant al Nord com al Sud, és sens dubte el seu tret més diferenciador i a la vegada valuós respecte a altres modalitats d'AOD: tant la realitzada des d'organismes multilaterals com des de l'AGE.

QUADRE NÚM. 8

Fer realitat aquesta potencialitat i aprofundir així en la necessària apropiació democràtica dels processos de desenvolupament, implica, en opinió del *Grup de diàleg*, avançar en tres aspectes: fer efectiva la participació a través, principalment, dels consells de cooperació; adoptar el consens, per part dels òrgans competents, com a forma preferent en la presa de decisions, i garantir la coordinació i complementarietat, donat el gran nombre d'actors, entre el conjunt d'entitats locals de la Comunitat. Les propostes realitzades se centren en aquests tres aspectes.

C.1. Consell de Cooperació.

La participació i implicació de la ciutadania és una potencialitat de la cooperació descentralitzada que, malauradament, ha quedat relegada a un segon plànol en el model actual de gestió de l'AOD. Per això, des del *Grup de diàleg* considerem necessari recuperar aquest protagonisme de la ciutadania, per a la qual cosa cal treballar des d'un nou model de gestió i visió de la cooperació que permeta als diferents actors socials del municipi aportar tot el seu potencial de desenvolupament.

Els consells de cooperació³⁵ han estat el mecanisme de participació més estès en l'actual model de cooperació descentralitzada i ha permès uns nivells d'apropiació i de transparència molt valuosos. Per això, des del *Grup de diàleg* considerem necessari reprendre la constitució i en alguns casos remodelació dels consells de

³⁵ En *Orientacions per a la planificació de la cooperació per al desenvolupament a les EELL de la CV (2014)* abordem també el tema de la participació i les característiques dels Consells de Cooperació.

cooperació perquè puguen convertir-se en aquest espai fonamental de participació. Els consells han de ser òrgans operatius i amb funcions rellevants en l'establiment de les polítiques de cooperació i de RdC, per això, des del *Grup de Diàleg* proposem el següent:

Composició: en consonància amb les recomanacions de la FEMP, en la composició dels consells de cooperació ha de prevaldre la representació de la pluralitat i evitar caure en la tendència actual amb una configuració de majories del mateix equip de govern. Segons la realitat municipal, els consells de cooperació han d'incloure els representants següents:

Regidoria amb competències de cooperació.	Grups Polítics amb representació municipal
Equip tècnic assignat al programa de cooperació.	CVONGD i ONGD amb presència al municipi.
Ciutadans i ciutadanes individuals amb especial trajectòria en matèria de cooperació.	Associacions locals (immigrants, culturals, joventut, dones, veïns i veïnes, etc.)
Universitats	Col·legis professionals
Consell Escolar Municipal	Sindicats

Font: *Elaboració pròpia*³⁶.

En el cas de les diputacions haurien d'integrar-se en el consell de cooperació els municipis de la província que mantinguen el seu compromís amb la cooperació per al desenvolupament.

La representació d'ONGD/CVONGD pot ser a escala municipal de les ONGD amb presència local i convidar la CVONGD a sumar-se, mentre en l'àmbit provincial (diputacions), per ser operatius, la representació del sector pot ser de la CVONGD; de les federacions d'associacions de veïns i veïnes; associacions de dones; del Consell de la Joventut de la CV, etc.

D'altra banda, en l'actualitat fent servir les noves tecnologies, és possible facilitar la participació dels socis del Sud als òrgans de participació. Per això, cal considerar la seua incorporació en sessions específiques on puga establir-se una relació més directa i puga produir-se una interacció directa entre la ciutadania del municipi i aquella amb la qual es mantenen relacions de cooperació.

Funcions del Consell de Cooperació en matèria de RdC:

- Participar en l'elaboració del Pla de Cooperació (o document similar) que establisca les prioritats i objectius de la política municipal de cooperació per al desenvolupament.

³⁶ Ídem.

- Participar en la selecció de les estratègies de cooperació i EpD així com en l'establiment dels criteris d'elegibilitat i d'avaluació prèvia aplicats.
- Ser informats i rebre informació detallada de les actuacions en matèria de cooperació (actes del consell de cooperació, bases de concessió de subvencions, informes de seguiment i finals dels projectes, informes d'avaluació prèvia dels projectes, etc.) i emetre els informes corresponents quan siga necessari.
- Participar, en el cas de constituir-se, en les comissions de seguiment (elegir als seus membres) i ser informat de les accions realitzades per aquestes comissions.
- Ser informat sobre les incidències o aspectes rellevants en l'execució de la política de cooperació.
- Qualsevol membre del Consell podrà sol·licitar informació addicional sobre la marxa dels projectes (o les entitats que hi participen) i proposar actuacions de seguiment i avaluació d'aquests quan es considere necessari.
- Els membres del Consell hauran de disposar de tota la informació generada en relació a les avaluacions finals, auditories institucionals de les entitats participants, processos de contractació, de concessió de fons de cooperació o de l'execució de fons realitzada directament per l'Ajunt. (o la Diputació).
- Participar en el disseny i la realització de les avaluacions periòdiques de la política de cooperació.
- Ser informat i participar en l'elaboració dels criteris per a la contractació de serveis externs que siguen requerits, i la conformació dels equips per a les avaluacions mixtes que siguen realitzades.

Estructura: El Consell comptarà d'un plenari i, si fóra necessari, d'una secretaria permanent. Es podran constituir comissions o grups de treball específics, que permeten una major operativitat, i remetre al plenari els seus acords per al dictamen corresponent. L'estructura del Consell de Cooperació haurà de respondre i adaptar-se a les necessitats de cada entitat local³⁷.

Totes aquestes característiques seran concretades reglamentàriament per a la seua legitimació mitjançant la corresponent aprovació pel Pla municipal o de la Diputació i s'adaptaran, lògicament, a les característiques i necessitats que cada entitat local determine segons la seua pròpia realitat.

³⁷ Els textos sobre participació democràtica i el Consell de Cooperació apareixen en *Orientacions per a la planificació de la cooperació per al desenvolupament a les EELL de la CV* (2014).

C.2. Òrgans de govern municipal i provincial

En el model participatiu que proposem la deliberació, l'intercanvi d'informació i els consensos s'estableixen al Consell de Cooperació i altres instàncies que cada entitat local pot articular per tal d'enfortir i promoure l'apropiació democràtica. El Consell elevarà les seues propostes i informarà sobre les qüestions que plantegen els òrgans de govern perquè siguin aquests qui, d'acord a les competències i atribucions legals, prenguen les decisions pertinents mitjançant les aprovacions finals.

El Ple és l'òrgan de màxima representació política de la ciutadania al Govern municipal (o provincial). D'acord al sistema de rendició de comptes que proposem el Ple (municipal o provincial) ha de debatre i ratificar les directrius fonamentals de la política de cooperació (ja siga en forma de Pla de Cooperació o altres resolucions), així com ser informats i aprovar els corresponents informes de gestió, memòries anuals i avaluacions realitzades. L'objectiu serà que les disposicions preses compten amb el màxim suport i consens entre els representants polítics i les distintes forces representades a l'entitat local de manera que la política de cooperació pugua orientar-se a objectius en el mitjà i llarg termini i evitar que les alternances en el govern local porten a modificacions substancials de les principals directrius de la cooperació.

Perquè açò siga així, el funcionament, la composició i les funcions atribuïdes al Consell de Cooperació han de garantir que s'assolisca aquest consens i que es done una apropiació democràtica tant per part de la societat civil com dels representants polítics respecte de les orientacions i previsions de la política de cooperació.

En el model de gestió i definició de la política de cooperació que proposem s'hauria d'evitar el funcionament per decret i la Junta de Govern Local (o l'òrgan corresponent en la Diputació) hauria de respectar els acords o consensos traslladats des del Consell de Cooperació. Perquè la participació siga efectiva, s'enfortisca i implique de forma efectiva la ciutadania, cal que per part de l'equip de Govern la participació siga valorada positivament. Molts dels espais de participació han deixat de ser operatius al acabar imposant-se, sense debat previ, els criteris de l'equip de govern, fet que converteix en inoperants i inútils els espais de participació i desincentiven així la implicació ciutadana.

C.3. Òrgans de coordinació supramunicipals

Com assenyalàvem en el capítol 3, a la nostra Comunitat les escasses experiències de coordinació supramunicipals han resultat decebedores. Això ha portat al retraïment i a la pèrdua d'interés per impulsar o enfortir aquests processos que, al contrari, es mostren com una peça fonamental en l'eficàcia de la cooperació descentralitzada. Per això, resulta necessari i urgent redefinir els espais de coordinació supramunicipals i dotar-los de funcions i objectius concrets.

En relació a la RdC el *Grup de diàleg* considera prioritari avançar en el redisseny d'aquests espais i per tant, proposem les mesures següents:

Reformar i posar en funcionament la **Comissió Interterritorial de Cooperació**³⁸ de la Generalitat com a òrgan de coordinació interinstitucional de la Comunitat Valenciana i no com una ferramenta al servei exclusiu de la Generalitat, encara que siga aquesta administració la que, per la seua capacitat i competències, li done empara formal. La composició d'aquesta comissió haurà de respondre als compromisos de les diferents administracions valencianes en matèria de cooperació i, per tant, hauran d'estar representades en ella aquelles administracions públiques que responguen a uns criteris objectius que demostren el seu esforç cap a la cooperació. A més de les administracions públiques valencianes, hauran de formar-ne part: la Comissió de Cooperació de la FVMP, la Coordinadora Valenciana d'ONGD, el FVS i les universitats públiques valencianes que ho sol·liciten.

La Comissió Interterritorial haurà de tenir un marcat caràcter i funció tècnica i entre els seus objectius immediats han d'estar: l'harmonització dels procediments de gestió administrativa (formularis de sol·licitud, models d'informes periòdics i finals, normativa aplicable, etc.), la coordinació d'aspectes tècnics de la gestió (sistemes d'avaluació prèvia, coordinació d'avaluacions sobre el terreny, intercanvi d'experiències en cooperació i educació per al desenvolupament, impuls d'una plataforma única de coordinació i informació, etc.), així com vetlar pel compliment de les obligacions derivades de l'assumpció d'un sistema harmonitzat i comú de rendició de comptes per part dels agents valencians de cooperació.

Definir el paper de la **Federació Valenciana de Municipis i Províncies (FVMP)**, en matèria de cooperació, perquè assumisca o delegue de forma expressa en la Comissió Interterritorial, d'acord amb el treball desenvolupat per la Comissió de Cooperació de la FEMP, les línies d'acció següents:

- Centralitzar i coordinar la recepció de la informació relativa a les actuacions que en matèria de desenvolupament realitzen anualment els municipis de la Comunitat Valenciana i les tres diputacions provincials.

³⁸ La proposta realitzada requereix la modificació del Decret 18/2009, de 23 de gener, del Consell, que regula la Comissió interterritorial de Cooperació al Desenvolupament (DOCV de 27 de gener de 2009) la redacció actual del qual no respon al paper que assignem a aquesta Comissió.

- Elaborar un informe anual de la cooperació de les EELL valencianes (o traslladar i donar difusió al que elabora la Comissió de Cooperació de la FEMP).
- Difondre i facilitar informació rellevant entre les EELL valencianes, a través de la Comissió Interterritorial; també la generada directament per la Comissió de Cooperació de la FEMP en relació als models de bases de convocatòria, recomanacions en matèria de procediments per a la justificació econòmica de les actuacions en matèria de desenvolupament i altres temàtiques de caràcter legal i funcional que es porten a terme des de la FEMP.
- Proposar accions formatives per al personal tècnic de les entitats locals valencianes.
- Obrir espais de trobada, coordinació i reflexió des d'una perspectiva tècnica i política entre les EELL entorn de la cooperació per al desenvolupament.

Els *fons* municipals de cooperació, en el cas valencià el **Fons Valencià per la Solidaritat**, juguen un paper molt important en la implicació i la participació de les entitats locals, i especialment aquelles de dimensions més reduïdes, en les polítiques de cooperació per al desenvolupament. La participació del FVS, i amb això de les seues entitats associades, en els espais de coordinació supramunicipals resulta doncs fonamental per tal d'augmentar l'apropiació democràtica de les polítiques de cooperació desplegades des de la Comunitat. Per la seua naturalesa jurídica³⁹ el FVS disposa dels seus propis estatuts i no està subjecte a les lleis de funcionament i regulació de les entitats locals. Malgrat això, des del *Grup de diàleg* considerem que bona part de les orientacions contingudes en aquesta guia són aplicables també pel FVS a fi d'harmonitzar els procediments de rendició de comptes entre el conjunt de les entitats locals de la Comunitat, amb independència que aquestes actuen de forma individual o agrupades en associacions o a través de mancomunitats comarcals.

Per últim des del *Grup de diàleg* considerem que al si de las **diputacions**⁴⁰ i amb participació dels agents de cooperació caldria obrir un procés de reflexió sobre el paper de les diputacions en matèria de cooperació. Fins avui, la seua funció principal ha estat el finançament de projectes de cooperació i, en alguns casos, d'EpD, de manera similar a la realitzada per altres administracions públiques. Es tractaria de reflexionar sobre l'exercici d'un paper més actiu de les diputacions en diverses qüestions: en matèria de coordinació entre les EELL donants de la província; de suport a l'avaluació conjunta de projectes cofinançats per diverses

³⁹ Els fons de cooperació es constitueix legalment com a associacions de municipis, es regularan pel dret privat i no estan subjectes a la normativa específica aplicable a les EELL.

⁴⁰ El *Grup de Diàleg* no ha entrat a debatre la conveniència o no d'eliminar o redissenyar les diputacions provincials. En el document actual ens limitem a assenyalar, en el marc institucional actual, la necessitat de reflexionar sobre el paper de les diputacions pel que fa a AOD.

EELL de la província; organitzar activitats o fòrums de formació/debat/reflexió; crear un consell de participació (o un òrgan de trobada i treball) amb els municipis de la província amb pressupostos destinats a cooperació i amb la CVONGD, universitats, federacions d'associacions de dones, ecologistes, veïns i veïnes, etc.

QUADRE NÚM. 9

Esquema dels processos i instruments associats a la participació i la coordinació

- Creació del Consell de Cooperació o enfortiment a les entitats locals on existeix, amb funcions específiques pel que fa a la rendició de comptes.
- Foment del diàleg i de l'adopció d'acords per consens al si del Consell de Cooperació abans d'elevat les seues resolucions a les instàncies de l'entitat local amb capacitat decisòria.
- Aprovació en el Ple municipal, o provincial, amb el màxim suport i consens entre les distintes forces polítiques representades, dels aspectes fonamentals de la política de cooperació de manera que les alternances en el govern local no representen modificacions substancials en les principals directrius de la cooperació.
- Modificació o refundació de la Comissió Interterritorial de Cooperació de la Generalitat Valenciana per tal que assumisca eficaçment les funcions de coordinació i harmonització entre les diferents administracions valencianes compromeses amb la cooperació per al desenvolupament.
- Crear espais adequats (ja siga des de la Comissió Interterritorial, o la FVMP o altres instàncies creades *ad hoc*) per assegurar la coordinació entre administracions públiques, la recollida d'informació sobre la AOD desplegada per les administracions públiques valencianes, el diàleg, la reflexió conjunta i la formació.
- Adaptar els continguts d'aquesta guia d'orientacions per a la RdC en les EELL de la Comunitat per a la seua adopció per altres entitats donants a fi d'harmonitzar els sistemes de RdC entre el conjunt d'administracions públiques valencianes.
- Obrir espais per a reflexionar sobre el paper de les diputacions en matèria de cooperació per al desenvolupament.

D. INFORMACIÓ A LA CIUTADANIA

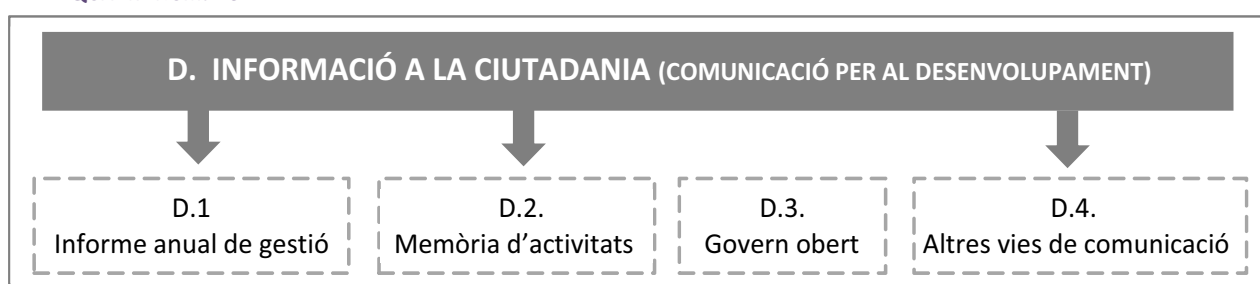
La implicació de la ciutadania en les polítiques de cooperació per al desenvolupament és una de les potencialitats que confereix a la cooperació descentralitzada un valor singular i diferencial. Materialitzar aquesta potencialitat requereix instruments eficaços d'informació a la ciutadania a partir dels quals es puga aprofundir en la participació democràtica i en la creació d'una consciència ciutadana cap als problemes del desenvolupament. Tal como assenyala Nacions Unides⁴¹ *“els processos de comunicació són fonamentals per ampliar les pràctiques d'empoderament, a través de les quals les persones aconseguen entendre per sí mateixes assumptes, considerar i debatre idees, negociar i participar en debats públics d'àmbit local i nacional.”*

En canvi, com veiem a l'anàlisi sobre la RdC a les entitats locals de la Comunitat, aquesta és una assignatura pendent en la nostra Comunitat. Per això, des del *Grup de diàleg*, ens alineem amb la perspectiva de la comunicació per al desenvolupament de Nacions Unides i considerem necessari que des dels governs, siguin locals, autonòmics o estatals, es garantisca l'accés a una informació clara i veraç sobre les polítiques de cooperació desplegades.

En aquest sentit, i com orientació general cap a les entitats locals, una primera decisió hauria de ser adoptar la perspectiva de la *comunicació per al desenvolupament* com a eix de la seua política comunicativa. Des d'aquesta perspectiva els mitjans i instruments d'informació ciutadana de les entitats locals (pàgina web, butlletins i periòdics municipals, fòrums de debats, etc.) haurien d'orientar-se cap a la conformació d'una ciutadania informada i formada amb capacitat i opcions de participació en la discussió sobre les polítiques locals, estatals i internacionals.

Pel que fa a la comunicació per al desenvolupament, des del *Grup de diàleg* llancem quatre propostes per al conjunt d'entitats locals de la Comunitat de forma que siga possible articular processos de comunicació que permeten tant la conformació d'una ciutadania compromesa amb el desenvolupament com l'intercanvi i l'anàlisi comparatiu de les polítiques de cooperació desplegades des de la Comunitat.

QUADRE NÚM. 10

⁴¹ En *Comunicación para el desarrollo. Fortaleciendo la eficacia de las Naciones Unidas*. PNUD (2011).

D.1. Informe Anual de Gestió

L'Informe Anual de Gestió és un document de caràcter tècnic que ha de realitzar-se d'acord als estàndards i els criteris generals emprats en la Cooperació per al Desenvolupament. Per aquesta raó, des del *Grup de diàleg* instem les entitats locals de la Comunitat que, a través dels òrgans de coordinació supramunicipals, consensuen un format únic d'Informe Anual de Gestió de manera que s'assumisca un compromís col·lectiu cap a la transparència.

L'ús d'un format unificat permetria, a més a més, poder processar la informació de forma eficient i superar les limitacions actuals d'accés a la informació quantitativa i qualitativa de la cooperació valenciana per al desenvolupament.

Per tal d'avançar en l'harmonització de procediments d'informació des del *Grup de diàleg* proposem el esquema següent d'Informe Anual de Gestió:

QUADRE NÚM. 11

INFORME ANUAL DE GESTIÓ DE LA COOPERACIÓ

I. Informe econòmic.

Es realitza seguint la taula de recollida d'informació elaborada per la FEMP de manera que no comporta un treball afegit per a les entitats locals de la Comunitat. Cada entitat local haurà de completar la informació relativa als projectes i accions amb suport anualment.

A partir d'aquesta taula Excel de la FEMP s'elaboraran 5 gràfics:

Gràfic 1: Projectes de Desenvolupament / EpD / AH / Despeses de gestió

Gràfic 2: Cooperació directa / indirecta

Gràfic 3: Per països.

Gràfic 4: Comparativa AOD pressupostada / planificada / executada

Gràfic 5: Percentatge destinat a cooperació sobre pressupost consolidat i sobre els ingressos propis.

II. Informe per eixos d'intervenció:

S'explicarà tot allò que es realitza en cadascun dels quatre eixos (Desenvolupament, EpD, AH i Gestió) i adjuntaran els criteris seguits per a les concessions i el formulari resum de cadascun dels projectes i/o accions finançades. En el cas d'haver-se realitzat avaluacions en terreny, s'ajuntaran els corresponents informes d'avaluació. Pel que fa a la gestió, es donarà compte dels recursos destinats, contractacions externes i dificultats o avanços en la gestió de l'AOD.

III. Informe del treball desenvolupat pel Consell de Cooperació.

S'adjuntaran els ordres del dia i els acords principals (actes de les sessions).

IV. Participació de l'Ajuntament en fòrums supramunicipals:

Consells de cooperació, consells comarcals, amb diputacions, etc.

V. Altres qüestions que es considere important destacar.

En relació a l'esquema proposat cal destacar, en primer lloc, que es tracta d'aprofitar i reunir informació ja elaborada al llarg de l'any sobre el qual s'informa i reduir al màxim la redacció de nova informació per tal d'evitar sobrecarregar de treball els departaments tècnics municipals.

En relació a la informació econòmica, se seguiran els criteris de la FEMP i, per tant, no comporta treball addicional al requerit per la FEMP.

Per complementar la informació per eixos d'intervenció s'adjuntaran els formularis tipus (que hauran de ser harmonitzats per les entitats locals de la Comunitat) dels projectes aprovats, els informes de seguiment i d'informes finals, no sent per tant necessària l'elaboració d'informació addicional. Per a completar la informació es podrà sol·licitar als agents de cooperació que elaboren informació específica dels projectes finançats.

L'Informe Anual de Gestió serà elaborat per l'equip tècnic del departament amb competències en matèria de cooperació i presentat, prèviament a la seua publicació, al Consell de Cooperació.

Els Informes Anuals de Gestió, que com assenyalem haurien de ser complementats en un format harmonitzat per la totalitat de les entitats locals amb pressupostos computables com a AOD, s'elaboraran en el quadrimestre posterior a la finalització de l'any informat i seran accessibles a través de la web de l'entitat local i/o difós electrònicament entre els membres del Consell de Cooperació, altres departaments de l'entitat local, representants polítics i entre els agents valencians de cooperació: CVONGD, Consell de Cooperació de la Comunitat Valenciana, Comissió Interterritorial, universitats, etc.

D.2. Memòria d'Activitats

Les memòries d'activitats són el mecanisme més generalitzat de presentació a la ciutadania de les activitats desenvolupades des de les àrees de cooperació. A la nostra Comunitat, en canvi, són escasses les entitats locals que han publicat de forma regular documents d'aquest tipus. En algunes ocasions les memòries es publiquen amb caràcter quadriennal, coincidint amb els finals de les legislatures, més com a instrument d'informació de la labor realitzada pels equips de govern que acaben mandat que com a mecanisme institucional de rendició de comptes.

Des del *Grup de diàleg* considerem necessari que les entitats locals adopten la memòria de caràcter anual com un mecanisme formal de rendició de comptes. Els seus formats, difusió i continguts seran en cada cas adoptats d'acord a la realitat local. Aquestes decisions, que prendran els respectius governs locals, hauran de comptar amb el màxim consens i suport del Consell de Cooperació, el qual ha de jugar un paper actiu en l'elaboració de les memòries anuals. Les despeses, per tant,

associades a l'elaboració i difusió de les memòries anuals han de ser proporcionades i coherents amb l'esforç realitzat en matèria de cooperació, sent l'eficiència un criteri clau a tenir en compte.

Amb la intenció de facilitar certa harmonització i oferir orientacions a les entitats locals per a l'elaboració d'una memòria anual, des del *Grup de diàleg* proposem els continguts següents:

QUADRE NÚM. 12

Continguts bàsics de la Memòria d'Activitats	
Presentació del Programa de Cooperació de l'entitat local	Organigrama: responsable polític, responsable(s) tècnic(s); membres del consell de cooperació, grups de treball, etc.
Pressupost executat amb distribució per eixos de treball.	S'oferirà la informació econòmica elaborada en l'Informe Anual de Gestió, que hi inclourà el llistat de projectes finançats.
Breu informació dels projectes executats i del seu impacte.	Les entitats executores de projectes elaboraran una breu informació que permeta a la població entendre la realitat de la població amb la qual es treballa i de quina manera s'està intervenint.
Previsió pressupostària i activitats per a l'any en curs.	
Continguts complementaris	
Articles d'opinió sobre temàtiques vinculades amb els problemes del desenvolupament: cooperació internacional, drets humans, etc.	
Informació sobre llibres, revistes, exposicions, etc. que informen i sensibilitzen la població sobre els problemes globals del desenvolupament.	
Difusió de la cultura i costums del món: tradicions, poesies, cançons, contes, receptes, etc.	

Les memòries d'activitats haurien d'elaborar-se i difondre's durant el primer quadrimestre posterior a la finalització de l'any del qual informen. A més de la possibilitat de l'edició en altres suports, les entitats haurien d'assegurar la seua difusió a través de la pàgina web, així com la seua distribució entre els membres del Consell de Cooperació, altres departaments municipals, representants polítics i agents valencians de cooperació: CVONGD, Consell de Cooperació de la Comunitat Valenciana, Comissió Interterritorial, FVS, universitats, etc.

D.3. Govern obert

Cada vegada són més els governs, tant a l'àmbit estatal com a l'autonòmic i local, que adopten el concepte del "Govern obert" com una política pública que afavorisca la transparència, la participació i la col·laboració entre administració i ciutadania. Des del *Grup de diàleg* instem els governs locals que assumisquen també la pràctica del "govern obert" i posen en marxa les ferramentes i els mecanismes adients per al seu desenvolupament en l'àmbit local.

Una de les fases inicials de la posada en marxa dels "governos oberts" és la instauració de sistemes de "open data" que permeten a la ciutadania l'accés a les bases de dades públiques de forma gratuïta i en formats reutilitzables i lliures de llicències. En aquest sentit, el conjunt d'informació generada per les polítiques de cooperació desplegades pels governs locals (que se sintetitza en els quadres 3, 4, 5, 7, 9 i 11) haurien de formar part de les bases de dades publicades en "open data". Per a això, l'harmonització de formats (formularis, informació econòmica, informes, etc.) que reclamem en diferents apartats d'aquest document resulta imprescindible i hauria de ser una prioritat dels òrgans de coordinació de la cooperació valenciana.

D.4. Altres vies de comunicació

Jornades Anuals de Cooperació i Solidaritat Internacional

Celebració amb caràcter anual d'unes jornades orientades a la informació, la reflexió i el diàleg entre els agents de cooperació i la ciutadania. La durada, els continguts i els formats d'aquestes jornades hauran de ser decidides en el marc dels respectius consells de cooperació segons les capacitats i les possibilitats de cada entitat local. Com recomanacions de caràcter general des del *Grup de diàleg* realitzem les consideracions següents:

- Les jornades han d'orientar-se a fomentar la participació i la implicació de la ciutadania, per això, cal buscar formats que permeten el diàleg i la interrelació entre la ciutadania i els agents de cooperació implicats en la política de cooperació.
- En el marc de les jornades ha d'oferir-se informació completa i accessible sobre la política de cooperació executada: pressupost executat, distribució, activitats i projectes amb suport, planificació, etc.
- Cal fomentar la participació de la població beneficiària i dels socis del Sud amb els quals es treballa. Les noves tecnologies ofereixen la possibilitat d'organitzar conferències o conversacions en línia i altres formats com vídeos en els quals es visibilitze i es done veu directament a les persones i les organitzacions del Sud.

- Les jornades són a la vegada un espai de rendició de comptes cap a la ciutadania, on l'entitat local i els agents de cooperació informen sobre les accions realitzades i se sotmeten a l'escrutini públic, com una oportunitat de sensibilitzar, formar, conscienciar i implicar la ciutadania.
- Les despeses associades a la celebració de les jornades, així com els recursos que puguin utilitzar-se (exposicions, material audiovisual, conferències, desplaçaments, activitats culturals, etc.) han de ser proporcionades amb la inversió realitzada en matèria de cooperació tenint molt present l'exigència d'usar de forma eficient els fons públics. Totes les despeses han de quedar reflectides en la informació anual sobre l'execució pressupostària i ser d'accés públic.
- Les entitats locals que comparteixen cofinançament en projectes de cooperació, educació per al desenvolupament i/o acció humanitària, i aquelles properes entre elles, han de realitzar un esforç de coordinació per a realitzar programacions conjuntes i fer un ús més eficient dels recursos.

Xarxes socials

Cada vegada més les xarxes socials, i les possibilitats que aquestes ofereixen, són més utilitzades per la població. Moltes són les entitats locals que disposen ja dels seus comptes en diferents xarxes socials que haurien d'aprofitar per incloure, des de la perspectiva de la comunicació per al desenvolupament, informació relativa a les polítiques de cooperació.

Mitjans de comunicació

Un gran nombre d'entitats locals compta amb mitjans de comunicació propis. Els més comuns són les revistes o butlletins municipals, però en alguns casos es compta amb ràdios, televisions locals. Un primer esforç seria incorporar els temes del desenvolupament, en el seu sentit més ampli, entre l'agenda informativa oferida pels mitjans propietat de les entitats locals. La difusió a través d'ells, mitjançant espais específics, o bé mantenint una presència periòdica, és una ferramenta de gran utilitat per a donar a conèixer entre la població els problemes del desenvolupament, les accions impulsades des del seu municipi (o província) i per a posar en contacte la ciutadania del Nord amb la població del Sud amb la qual es treballa.

Un altre aspecte a abordar des dels consells de cooperació municipals és el de generar una agenda informativa sobre el desenvolupament en mitjans de comunicació amb presència als municipis i les províncies, tant de propietat pública com privada i d'àmbit local, comarcal o més general. Per regla general, existeix una tendència i ha existit una llarga tradició en la generació de formes de comunicació específiques per a traslladar a la ciutadania la informació i reflexió sobre els problemes del desenvolupament (exposicions, conferències, cursos, etc.). En canvi, no s'ha aconseguit que aquesta realitat, cada vegada més apressant i que exigeix una implicació de governs i ciutadania (canvi climàtic, desigualtat mundial, pèrdua de sobirania en un món globalitzat econòmicament, etc.) forme part de l'agenda informativa. Aquest ha de ser un repte en el qual, actuant des de l'àmbit local, hem d'implicar-nos per avançar cap a un model de comunicació més proper a les pràctiques de la tan necessària comunicació per al desenvolupament.

QUADRE NÚM. 13

Esquema dels processos i instruments associats a la informació a la ciutadania

- Elaboració d'un Informe Anual de Gestió de caràcter públic, el format i els continguts del qual han de ser harmonitzats entre el conjunt de governs locals.
- Publicació d'una memòria anual d'activitats.
- Instaurar polítiques de "govern obert" pels governs locals.
- Celebració de jornades anuals de cooperació i solidaritat internacional.
- Utilització dels recursos comunicatius de l'entitat local i aprofitament de les possibilitats que ofereixen les xarxes socials per a la difusió d'informació.
- Aprofitar els mitjans de comunicació presents al territori per a difondre els objectius i les accions de cooperació desplegades i fomentar la instauració d'una agenda de comunicació en línia amb la comunicació per al desenvolupament.

ELEMENTS PROPOSATS PER A UN SISTEMA HARMONITZAT DE RENDICIÓ DE COMPTES

Processos i/o instruments		De caràcter obligatori per a totes les EELL	De caràcter voluntari	
			Per a les EELL	A consensuar entre els agents de cooperació
A. EFICÀCIA I IMPACTE DE L'AOD				
Selecció de projectes i programes				
1	Enfortir les funcions del Consell de Cooperació en el procés de selecció de projectes i programes.	X		
2	Actes de les sessions del Consell de Cooperació de caràcter públic i accessibles en línia.		X	
3	Publicació dels criteris d'elegibilitat i dels barems d'aplicació en la concessió d'ajudes.	X		
4	Publicació dels resultats de les avaluacions prèvies realitzades.	X		
5	Informació completa al Consell de Cooperació i a la ciutadania de les contractacions externes realitzades.	X		
6	Publicació de la informació bàsica dels projectes i de les entitats beneficiàries de subvencions.	X		
Seguiment i avaluació de projectes i programes				
7	Presentació dels informes de seguiment i finals dels projectes subvencionats o executats de manera directa.	X		
8	Accessibilitat del Consell de Cooperació als informes de seguiment i finals dels projectes i programes.	X		
9	Elaboració de formats harmonitzats d'informes de seguiment i finals per al conjunt d'entitats locals de la Comunitat amb seccions específiques per a la seua publicació i accessibilitat en línia.			X
10	Contemplar en el reglament del Consell de Cooperació funcions específiques de seguiment i avaluació.	X		
11	Publicació en línia de les actes de les sessions del Consell de Cooperació.	X		
12	Creació de comissions mixtes de seguiment de programes i projectes.		X	
13	Establiment de criteris i procediments per a la realització d'avaluacions en terreny.		X	
14	En el cas de contractació d'avaluacions externes, el procés de selecció haurà de ser informat pel Consell de Cooperació.	X		
15	Coordinació amb altres administracions públiques per a la realització d'avaluacions conjuntes.		X	X
16	Publicació de les avaluacions realitzades.	X		

Processos i/o instruments		De caràcter obligatori per a totes les EELL	De caràcter voluntari	
			Per a les EELL	A consensuar entre els agents de cooperació
Avaluació de les polítiques de cooperació i de la coherència de polítiques				
17	Establir els criteris i procediments per a portar a termini de manera periòdica processos d'avaluació de polítiques al si del Consell de Cooperació.		X	
18	Publicació i difusió dels resultats de les avaluacions realitzades, tant si són portades a termini per personal tècnic municipal com si ho fa personal extern.	X		
19	En el cas de realitzar-se contractacions externes, el procés de selecció haurà de ser informat pel Consell de Cooperació.	X		
20	Valorar l'oportunitat i la pertinència d'abordar l'estudi de la coherència de polítiques en les entitats locals.		X	
B. CONTROL I JUSTIFICACIÓ ECONÒMICA				
21	Aprovació per les entitats locals d'un marc normatiu adequat a les necessitats de la cooperació per al desenvolupament. Publicació i accessibilitat a la normativa.	X		
22	Aplicabilitat del Reial decret 794/2010 que regula les subvencions i ajudes en l'àmbit de la cooperació internacional a les entitats locals en aquest àmbit.		X	X
23	Assegurar, mitjançant la coordinació entre el servei d'intervenció i l'àrea de cooperació, tant la legalitat dels justificants de la despesa, com la seua adequació als fins del projecte.	X		
24	Assegurar l'harmonització de la normativa i una interpretació coherent entre el conjunt de les entitats locals de la Comunitat.			X
25	Difusió i socialització de la normativa local en els òrgans de participació i de coordinació supramunicipals.			X
C. PARTICIPACIÓ CIUTADANA I COORDINACIÓ				
26	Creació del Consell de Cooperació, o el seu enfortiment en les entitats locals on existisca, amb funcions en matèria de rendició de comptes.	X		
27	Foment del diàleg i del consens en el Consell de Cooperació prèviament a elevar les seues resolucions i acords a les instàncies de l'entitat local amb capacitat decisòria.	X		

Processos i/o instruments		De caràcter obligatori per a totes les EELL	De caràcter voluntari	
			Per a les EELL	A consensuar entre els agents de cooperació
27	Aprovació en Ple, amb el màxim consens entre les distintes forces polítiques representades, dels aspectes fonamentals de la política de cooperació.		X	
28	Modificació o refundació de la Comissió Interterritorial de Cooperació de la Generalitat Valenciana perquè assumisca eficaçment les seues funcions.			X
29	Crear espais adequats per tal d'assegurar la coordinació, la recollida d'informació sobre l'AOD de les administracions públiques valencianes, el diàleg conjunt i la promoció de la formació.			X
30	Adaptar els continguts d'aquesta guia per a la seua aplicació per altres entitats donants a fi d'harmonitzar els sistemes de RdC en la cooperació valenciana.			X
31	Obrir espais per a reflexionar sobre el paper de les diputacions en matèria de cooperació per al desenvolupament.			X
D. INFORMACIÓ A LA CIUTADANIA (COMUNICACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT)				
32	Informe Anual de Gestió	X		
33	Memòria Anual d'Activitats		X	
34	Instaurar polítiques de Govern obert		X	
35	Jornades de Cooperació i Solidaritat Internacional		X	
36	Utilització de les xarxes socials		X	
37	Utilització de mitjans de comunicació locals de caràcter públic i mitjans privats d'àmbit local i comarcal		X	

ACRÒNIMS

AGE	Administració General de l'Estat
AOD	Ajuda Oficial per al Desenvolupament
AECID	<i>Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo</i>
AH	Acció Humanitària
AAPP	Administracions Públiques
CAHE	Comitè d'Acció Humanitària i Emergència de la Comunitat Valenciana
CV	Comunitat Valenciana
CVCD	Consell Valencià de Cooperació per al Desenvolupament
CVONGD	Coordinadora Valenciana d'ONGD
EELL	Entitats Locals
EpD	Educació per al Desenvolupament
FEMP	<i>Federación Española de Municipios y Provincias</i>
FVMP	Federació Valenciana de Municipis i Províncies
FVS	Fons Valencià per la Solidaritat
ONGD	Organització No Governamental de Desenvolupament
PNUD	Programa de Nacions Unides per al Desenvolupament
RdC	Rendició de Comptes

GLOSSARI

Acció Humanitària: “Conjunt divers d’accions d’ajuda a les víctimes de desastres (ocasionats per catàstrofes naturals o per conflictes armats), orientades a alleugerir-ne el sofriment, garantir-ne la subsistència, protegir-ne els drets fonamentals i defensar-ne la dignitat, així com, de vegades, a frenar el procés de desestructuració socioeconòmica de la comunitat i preparar-la davant desastres naturals”. *Joana Abrisketa i Karlos Pérez de Armiño. Diccionario de Acción Humanitaria y Cooperación al Desarrollo. HEGOA.*

Agents de cooperació: Aquells subjectes col·lectius que tenen o poden tenir un paper actiu en matèria de cooperació internacional per al desenvolupament. Generalment, es consideren agents de cooperació: les administracions públiques, les ONGD, les universitats, els sindicats, les organitzacions empresarials i els socis dels països del Sud, siguen organismes governamentals o no governamentals. En la cooperació descentralitzada, i especialment en l'àmbit local, aquesta consideració hauria de tenir un sentit més ampli i hauria d'incorporar associacions i col·lectius de ciutadans i ciutadanes (associacions de dones, ecologistes, de veïns i veïnes, comunitat educativa, immigrants, etc.).

El primer Pla director de la cooperació de Navarra caracteritza els agents de cooperació per la seua capacitat per posar en contacte i involucrar la societat del Nord i la del Sud, per promoure la conscienciació ciutadana, la mobilització social i/o l'educació per al desenvolupament, per aportar el seu valor agregat a la cooperació i per donar legitimitat i suport social a les polítiques públiques de cooperació.

Apropiació democràtica: Principi d'acord amb el qual les polítiques aplicades responen a les necessitats identificades i demandades per la ciutadania, que comporta, per tant, la participació efectiva de la societat civil, en la construcció consensuada i la gestió conjunta de les estratègies de desenvolupament, els programes, els pressupostos... Perquè açò siga possible s'ha de garantir que les veus de la ciutadania ocupen un lloc central en l'agenda política mitjançant mecanismes que possibiliten la participació democràtica. La transparència, el lliure accés a la informació i la lliure i efectiva participació són prerrequisit per a la correcta aplicació dels principis d'apropiació democràtica. *A partir de Martínez I. i Sanahuja J.A. -Fundación Carolina- i Más i Mejor Ayuda –CONGDE-.*

Coherència de polítiques: "S'ha d'entendre com la integració de la visió del desenvolupament en el disseny, l'execució i l'avaluació de totes les polítiques públiques d'un país" (Natalia Millán, Plataforma2015ymás). En aquesta definició, s'hi inclouen dues dimensions fonamentals: la primera, la necessària consideració de l'objectiu del desenvolupament humà pel conjunt de les polítiques d'una mateixa organització/AP, de manera que cap de les seues polítiques dificulte o limite l'assoliment d'aquest objectiu; la segona, amplia aquest concepte al conjunt d'administracions o entitats, les accions de les quals afecten el desenvolupament dels països del Sud, per la qual cosa han d'evitar les contradiccions entre si i les accions que perjudiquen l'objectiu comú que persegueixen.

Comunicació per al Desenvolupament: Enfocament en matèria de comunicació l'objectiu principal del qual és crear les condicions necessàries que permeten a les persones expressar la seua opinió i participar en el desenvolupament de solucions per als problemes que els preocupen. Des d'aquest enfocament s'han d'identificar i abordar les capacitats específiques precises perquè les persones puguen accedir a la informació, entendre-la i adquirir confiança per a actuar. Des de l'òptica de la comunicació per al desenvolupament, els subjectes de drets poden veure'ns com a ciutadans i ciutadanes que reclamen al govern i a altres organismes estatals informació accessible i clara sobre assumptes que conformen les seues vides, així com oportunitats per a expressar opinions que siguen escoltades i tingudes en compte en la realització de polítiques. Els garants apareixen com a actors estatals responsables d'assegurar i propiciar un entorn legislatiu i regulador dels mitjans d'interés del públic i les comunitats, per a proveir d'informació diversa i actualitzada i respondre a l'opinió pública. (PNUD)

Cooperació directa: Aquella que és canalitzada directament per un govern cap als seus socis del Sud, siguen aquests organismes públics o privats, o bé és executada directament en accions d'educació per al desenvolupament o altres accions computables com a AOD executades al seu propi territori. En aquesta modalitat, el donant, una administració pública, assumeix la gestió de l'AOD.

Cooperació indirecta: Aquella que és canalitzada a través d'agents de cooperació (ONGD, universitats, etc.) distints del donant perquè siguen aquests qui assumeixen la seua gestió, ja siga en accions de cooperació a desenvolupar als països del Sud o en accions executades al Nord computables com AOD.

Educació per al Desenvolupament: “Enfocament que considera l’educació com un procés dinàmic, interactiu i participatiu, orientat: a la formació integral de les persones, a la seua conscienciació i comprensió de les causes locals i globals dels problemes del desenvolupament i les desigualtats Nord-Sud i al seu compromís per a l’acció participativa i transformadora”. L’educació per al desenvolupament es porta a terme en diferents àmbits, com l’educació formal i no formal, i inclou una important diversitat d’accions i àmbits especialitzats de treball. *Marlen Eizagirre. Diccionario de Acción Humanitaria y Cooperación al Desarrollo. HEGOA.*

Ex ante / ex post: Terminologia utilitzada, respectivament, per a designar els processos portats a termini abans de l’inici de l’execució d’un projecte de desenvolupament, o aquelles realitzades una vegada conclusa la intervenció. Generalment s’empren més habitualment vinculats a l’avaluació i es distingeixen així entre aquella que s’efectua abans de posar en marxa una intervenció per al desenvolupament (avaluació *ex ante*) amb la finalitat de determinar la seua pertinència, la factibilitat i la sostenibilitat abans de prendre la decisió d’atorgar-ne el finançament, i l’avaluació *ex post*, realitzada una vegada finalitzada la intervenció, l’objectiu de la qual és emetre un judici sobre l’èxit o fracàs de la intervenció desenvolupada. *A partir del Manual de gestión de evaluaciones de la cooperación española. 2007.*

Fragmentació de l’ajuda: És una de les principals crítiques envers la cooperació descentralitzada, que es justifica per la seua excessiva atomització (distribució de l’ajuda en un nombre elevat de projectes o accions de poc pressupost) i dispersió en la destinació dels recursos (cap a un nombre elevat de països i regions sense connexió entre si). Es considera, així, que aquesta atomització i dispersió limita l’impacte del conjunt de l’AOD i redueix l’assoliment de resultats de desenvolupament, alhora que eleva les despeses de gestió (tant al Nord com al Sud) i dificulta el seguiment i l’avaluació de les accions.

Gestió orientada a resultats: Un model de gestió que implica treballar en favor d’objectius i resultats concrets i mesurables. Això permet realitzar el seguiment i l’avaluació de les accions realitzades i mesurar-ne l’eficàcia en l’assoliment de l’objectiu prèviament definit. Per tant, la gestió orientada a resultats és un procés continu: significa que hi ha una retroalimentació, un aprenentatge i un marc d’actuació; la rendició de comptes és un principi bàsic per a la seua aplicació. *A partir del Manual de planificación, seguimiento y evaluación de los resultados del desarrollo. PNUD 2009.*

Rendició de comptes: Processos i mecanismes mitjançant els quals un subjecte ofereix informació per justificar i demostrar l’adequació i la correcció de les seues actuacions davant un tercer. En matèria de cooperació internacional, la rendició de comptes es vincula amb la necessitat, per millorar l’eficàcia de l’ajuda, de possibilitar la participació i l’apropiació del conjunt d’actors implicats en la definició de les polítiques de cooperació, en la transparència respecte als processos de presa de decisions i en l’avaluació i aprenentatge col·lectiu respecte als resultats i els impactes de les accions de cooperació.

BIBLIOGRAFIA

- Grupo de Transparencia y RdC de la CONGDE (2015) *Indicadores de buen gobierno y transparencia*. CONGDE.
- Grupo de Transparencia y RdC de la CONGDE (2007) *La transparencia y la rendición de cuentas en las ONGD. Situación actual y retos*. CONGDE.
- FEMP (2011). *Manual de gestión de la cooperación para el desarrollo de los gobiernos locales*, Federación Española de Municipios y Provincias. FEMP.
- Gómez, C. (2007). *Los ODM y la Cooperación Descentralizada*, Cuadernos Bakeaz, nº83.
- Gómez, C (2008). *Una visión panorámica de la cooperación descentralizada de las EELL*. Cuadernos Bakeaz, nº89.
- Iborra, J. Santander, G. (2012). *La cooperació per al desenvolupament a la Comunitat Valenciana*. Plataforma2015ymás.
- Labaien I. i Unceta K. (2015) *Significado y alcance de la cooperación descentralizada. Un análisis del valor añadido y de la aportación específica de las CCAA del estado español*. Cuadernos de treball nº 66. HEGOA
- Martínez I. i Sanahuja J.A. (2009) *La agenda internacional de eficacia de la ayuda y la cooperación descentralizada de España*. Fundación Carolina.
- Martínez, I. i Santander, G. (2011). *La cooperación descentralizada: aportaciones para la eficacia de la ayuda*. Revista Sistema, nº 220,
- NNUU (2011). *Comunicación para el desarrollo. Fortaleciendo la eficacia de las Naciones Unidas*. PNUD.
- DDAA (2014) *Evaluación ex ante en Educación para el desarrollo. Una propuesta de indicadores en el ámbito formal*. GEDCE- Universitat Politècnica de València.
- DDAA (2011). *La cooperación para el desarrollo descentralizada. Una propuesta metodológica para su análisis y evaluación*. HEGOA
- DDAA (2012). *25 años de cooperación en Euskadi. La política de las instituciones públicas y el sistema vasco de cooperación*. HEGOA
- DDAA (2012). *La coherencia de políticas para el desarrollo en España*. Plataforma2015ymás.
- DDAA (2015). *Orientacions per a la planificació de la cooperació a les entitats locals de la Comunitat Valenciana*. Plataforma2015ymás.
- DDAA (2009). *Los discursos de la accountability en el sistema de cooperación español*, GEDCE – Universitat Politècnica de València.

Annex I. Exemples de barems per a la valoració prèvia de projectes

Els barems que es mostren són, donada l'amplitud d'alguns d'ells, síntesis dels documents i ítems d'avaluació aplicats per cadascuna de les administracions/entitats. No han de ser considerats com reproduccions literals.

A. BAREMS UTILITZATS EN PROJECTES DE COOPERACIÓ PER A EL DESENVOLUPAMENT

Barem recomanat per la FEMP (Manual gestión de la cooperación para entidades locales 2011)

ENTITAT SOL·LICITANT Clau per garantir l'apropiació i l'harmonització	15 punts
EXPERIÈNCIA: En cooperació per al desenvolupament, en el sector i l'àrea geogràfica del proj. presentat.	5 punts
CAPACITAT: Recursos dels quals disposa l'entitat per a gestionar projectes.	5 punts
PRESENCIA LOCAL: Implantació i activitat en l'àmbit geogràfic en què es realitza la convocatòria.	5 punts
CONTRAPART LOCAL Clau per garantir l'apropiació i l'alineament	15 punts
EXPERIÈNCIA i CAPACITAT: en el sector i l'àrea geogràfica del projecte. Capacitat administrativa.	10 punts
PARTICIPACIÓ i PRESENCIA LOCAL: foment de les capacitats locals: base social, coordinació.	5 punts
PROJECTE Clau per garantir la gestió basada en resultats i la mútua responsabilitat	70 punts
PRIORITATS GEOGRÀFIQUES: Prioritat segons el Pla estratègic de l'entitat local o la convocatòria: Pla Director de la Cooperació Espanyola / Comunitat Autònoma; IDH; PMA.	10 punts
PRIORITATS SECTORIALS: definides al Pla estratègic de l'entitat local o la convocatòria: Pla Director de la Cooperació Espanyola / Comunitat Autònoma.	10 punts
PERTINÈNCIA: CONTEXT / ENFOCAMENT / PLANIFICACIÓ	10 punts
COHERÈNCIA: OBJECTIUS, RESULTATS i ACTIVITATS	10 punts
PARTICIPACIÓ i COBERTURA	10 punts
VIABILITAT i SOSTENIBILITAT	5 punts
SEGUIMENT i AVALUACIÓ	5 punts
RECURSOS	10 punts
PUNTUACIÓ MÀXIMA TOTAL DEL PROJECTE	100 PUNTS

Barem utilitzat per l'Ajuntament de València (convocatòria 2015).

CRITERIS DE VALORACIÓ DELS PROJECTES				
Justificació, identificació i diagnòstic			10 punts	Coefficient 4
Identificació del projecte	3 punts	Diagnòstic	3 punts	
Justificació de l'acció	4 punts			
Implementació del Projecte Tècnic			10 punts	Coefficient 4
Objectius	2 punts	Activitats	2 punts	
Resultats	2 punts	Indicadors	1 punts	
Recursos	1 punt	Factors de risc	1 punt	
Factors possibilitants	1 punt			
Pressupost			10 punts	Coefficient 2
Estructura pressupostària	3 punts	Càlculs i previsions	3 punts	
Estructura del finançament	3 punts	Sistema comptable	3 punts	
Qualitat			10 punts	Coefficient 2
Viabilitat i sostenibilitat	2 punts	Participació de la població beneficiària	2 punts	
Enfocament de gènere	2 punts	Impacte ecològic	2 punts	
Repercussió social	2 punts			
Capacitat de les parts			10 punts	Coefficient 3
ONGD espanyola	3 punts	Contrapart local	3 punts	
Suport institucional	1 punt	Altres socis	1 punt	
Coordinació i gestió	2 punts			
<i>La suma dels Valors Totals de cada Criteri (coeficient x puntuació= màx. 150) es dividirà per la suma dels coeficients (15) de cada un i s' obtindrà la puntuació ponderada per sobre d'u de la totalitat del projecte.</i>				

Barem utilitzat per l'Ajuntament de Quart de Poblet (fins a l'any 2000).

CRITERIS DE VALORACIÓ DELS PROJECTES	20 PUNTS
PRIORITATS GEOGRÀFIQUES (Amèrica Llatina, Carib i el Magrib)	2 punts
PRIORITATS SECTORIALS (Infraestructures públiques locals; producció i creació d'ocupació; formació de recursos humans en la gestió municipal i de serveis públics)	2 punts
COFINANÇAMENT	1 punt
QUALITAT (FIABILITAT) DEL PROJECTE: Coherència interna i pressupost)	3 punts
AVALUACIÓ i SEGUIMENT: Seguiment, avaluació final i capacitat d'informació a la ciutadania	1 punt
IMPACTE: grau d'incidència directa o indirecta en la població.	1 punt
SOSTENIBILITAT	2 punts
ORGANITZACIÓ SOL-LICITANT: experiència, filosofia i mètodes d'intervenció, utilització de recursos	3 punts
RELACIÓ AMB QUART DE POBLET: prioritzar propostes d'org. amb presència activa en Quart de Poblet	5 punts

Barem aprovat pel Consell de Cooperació d'Eix (2015)

I. ONG SOL-LICITANT		Màx. 7	
<i>Ser entitat nascuda a Eix i/o tenir una implantació significativa</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Valoració del treball de dinamització del teixit social de la nostra ciutat en aquest àmbit</i>		<i>De 0 a 3</i>	
<i>Participació en el consell i les seues activitats i comissions en els tres anys anteriors a la convocatòria</i>		<i>De 0 a 2</i>	
II. ONG contrapart		Màx. 15	
<i>Nombre de projectes realitzats/Experiència en projectes de cooperació al desenvolupament</i>		<i>De 0 a 3</i>	
<i>Experiència en la zona i/o país</i>		<i>De 0 a 5</i>	
<i>Experiència en el sector d'actuació del projecte</i>		<i>De 0 a 3</i>	
<i>Desenvolupament d'un treball en xarxa en la implementació del projecte</i>		<i>De 0 a 5</i>	
<i>Experiència prèvia amb l'ONG sol-licitant</i>		<i>De 0 a 2</i>	
III. PROJECTE DE DESENVOLUPAMENT		Total 62	
IDENTIFICACIÓ		De 0 a 11 Punts	
<i>Descripció del context (social, cultural, polític i econòmic) i coherència del projecte pel que fa al context</i>		<i>De 0 a 3</i>	
<i>Descripció dels antecedents</i>		<i>De 0 a 5</i>	
<i>Grau d'adequació del projecte als plans integrals de la zona i de la seua administració</i>		<i>De 0 a 3</i>	
FORMULACIÓ TÈCNICA		De 0 a 26 Punts	
<i>Pertinença del projecte segons la necessitat que fonamenta la intervenció</i>		<i>De 0 a 3</i>	
<i>Coherència entre objectius generals, específics i resultats</i>		<i>De 0 a 3</i>	
<i>Validesa dels indicadors i fonts de verificació</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Incorporació de resultats de desenvolupament humà i mútua responsabilitat</i>		<i>De 0 a 3</i>	
<i>Coherència i grau de descripció de les activitats</i>		<i>De 0 a 3</i>	
<i>Coherència de la distribució en el temps de les activitats (cronograma d'activitats)</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Seguiment i avaluació previstos (interns i externs)</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Coherència de les partides pressupostades amb els objectius del projecte</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Grau de desglossament pressupostari (detall de les despeses, presentació de factures proforma...)</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Grau de cofinançament del projecte</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Recursos humans suficients per a la consecució dels objectius</i>		<i>De 0 a 1</i>	
<i>Recursos tècnics suficients per a la consecució dels objectius</i>		<i>De 0 a 1</i>	
POBLACIÓ BENEFICIÀRIA DIRECTA I INDIRECTA		De 0 a 7 Punts	
<i>Descripció precisa de les persones beneficiàries directes i les persones beneficiàries indirectes</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Criteris de selecció adequats per a seleccionar les persones beneficiàries amb major necessitat</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Participació dels beneficiaris en les distintes fases del projecte (apropiació)</i>		<i>De 0 a 3</i>	
Altres CRITERIS		De 0 a 18 Punts	
<i>Viabilitat i sostenibilitat econòmica</i>	<i>De 0 a 3</i>	<i>Viabilitat i sostenibilitat tècnica</i>	<i>De 0 a 3</i>
<i>Tancament i transferència (propietat de terrenys, infraestructures, eq. i subministres i, gestió del fons rotatiu)</i>		<i>De 0 a 1</i>	
<i>Identificació de Riscos i aspectes possibilitants (Anàlisi DAFO)</i>		<i>De 0 a 1</i>	
<i>Perspectiva de Gènere</i>	<i>De 0 a 3</i>	<i>Impacte previst</i>	<i>De 0 a 2</i>
<i>Projecte presentat com agrupació d'entitats</i>		<i>De 0 a 2</i>	
<i>Contribució a la consecució dels Objectius del Mil·lenni</i>		<i>De 0 a 3</i>	
<i>Serà requisit indispensable per a obtenir subvenció, assolir la meitat dels punts del barem (42 punts)</i>			

Barem utilitzat per la Diputació de València (convocatòria 2015)

A. VALORACIÓ DE L'ADEQUACIÓ DEL PROJECTE A LA CONVOCATÒRIA			Màx. 15
Idoneïtat amb les prioritats horitzontals			Màx. 6,00
Reducció de la pobresa	De 0 a 1,50	Promoció de l'equitat de gènere	De 0 a 1,50
Garantia de sostenibilitat ambiental	De 0 a 1,50	Protecció i respecte als DDHH	De 0 a 1,50
Idoneïtat amb les prioritats geogràfiques			Màx. 2,00
Destinatari països/poblacions amb prioritat			De 0 a 2
Destinatari països/poblacions d'atenció específica			De 0 a 2
Destinatari països/poblacions d'interés preferent per a la Diputació			De 0 a 2
Idoneïtat amb les prioritats sectorials			Màx. 3,00
Enfortiment dels serveis socials bàsics			De 0 a 1
Millora de les condicions i drets de grups de vulnerabilitat			De 0 a 1
Millora de les condicions laborals de col·lectius desfavorits			De 0 a 1
Idoneïtat amb altres prioritats específiques			Màx. 4,00
Augmenta l'impacte d'accions de convocatòries anteriors			De 0 a 0,5
Pla de sostenibilitat del projecte a futur			De 0 a 0,5
Complementa o reforça plans estratègics d'intervenció			De 0 a 0,5
Participació activa de les persones beneficiàries en les fases del projecte			De 0 a 0,5
Coherència amb les prioritats de desenvolupament del país beneficiari			De 0 a 0,5
Implicació financera conjunta de l'ONGD sol·licitant i soci local			De 0 a 0,5
Entitats participants capacitats complementàries, treball en xarxa			De 0 a 0,5
Sol·licitant amb experiència en el sector i àrea geogràfica			De 0 a 0,5
B. VALORACIÓ DELS ACTORS DEL PROJECTE			Màx. 15
ONGD sol·licitant			Màx. 9,00
Presència de la seu central o delegació en la província de València			De 0 a 0,50
Projectes sol·licitats i finançats en anys anteriors per la Diputació i altres Institucions públiques			De 0 a 1
Experiència al país / regió / zona geogràfica beneficiària			De 0 a 1
Transparència i bon govern			De 0 a 0,50
Capacitat estratègica global	De 0 a 2	capacitat operativa global	De 0 a 2
Capacitat financera global i implicació de l'ONGD sol·licitant			De 0 a 2
Contrapart local			Màx. 6,00
Experiència en el sector o zona del projecte	De 0 a 1	Capacitat financera	De 0 a 1
Capacitat organitzativa i de gestió	De 0 a 1	Relació amb l'entitat sol·licitant	De 0 a 1
Relacions amb la població beneficiària	De 0 a 1	Implicació de la contrapart local	De 0 a 1
C. VALORACIÓ DE LA QUALITAT DEL PROJECTE			Màx. 70
Origen de la intervenció			De 0 a 9
Coherència entre objectiu general i objectius específics			De 0 a 5
Coherència entre resultats, activitats i calendari, i recursos.			De 0 a 8
Desglossament i coherència del pressupost			De 0 a 8
Existència d'indicadors verificables del compliment d'objectius			De 0 a 5
Factors condicionants del desenvolupament del projecte			De 0 a 5
Es tenen en compte aspectes de gènere	De 0 a 5	Viabilitat social	De 0 a 5
Viabilitat econòmicofinancera	De 0 a 5	Viabilitat tècnica del projecte	De 0 a 5
Avaluació externa del projecte	De 0 a 3	Impacte previst del projecte	De 0 a 7
D. VALORACIÓ DE LA IMPLANTACIÓ I ESTRUCTURA DE L'ONGD EN LA PROVÍNCIA DE VALÈNCIA			Màx. 10
Anys d'implantació de l'ONGD en la província de València			De 0 a 2
Ubicació de la seu central en la província de València			De 0 a 2
Estructura organitzativa de la seu o delegació en la província			De 0 a 2
capacitat de l'ONGD per a la Gestió de Fons Públics de la Diputació de València i altres Institucions públiques de la província			De 0 a 2
Pertinença a xarxes de la província de València			De 0 a 2
Mínim necessari per a superar l'avaluació tècnica de cada apartat:			Min. 50%
Puntuació mínima GLOBAL per a superar l'avaluació tècnica:			Min. 60 PUNTS
PUNTUACIÓ TOTAL (A+B+C+D)			Màx. 110 PUNTS

B. BAREMS PER A PROJECTES D'EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT

Barem utilitzat per la Diputació de València (convocatòria 2015)

A. VALORACIÓ DE LA ADEQUACIÓ DEL PROJECTE A LA CONVOCATÒRIA			Màx. 15
Idoneïtat amb les prioritats horitzontals			Màx. 3,00
Informació i difusió de la realitat de països empobrits i les causes			De 0 a 3
Promoció de l'equitat de gènere. Informa i sensibilitza sobre el paper de la dona en la societat			De 0 a 3
Sensibilització sobre la sostenibilitat ambiental			De 0 a 3
Protecció i respecte als drets humans			De 0 a 3
Idoneïtat amb les prioritats sectorials			Màx. 6,00
Fomenta la sensibilització i/o l'educació per al desenvolupament (EpD)			De 0 a 3
Aborda alguna de les prioritats sectorials de la convocatòria			De 0 a 3
Idoneïtat amb altres prioritats específiques			Màx. 6,00
Augmenta l'impacte d'accions de convocatòries anteriors			De 0 a 1'5
Sostenibilitat del projecte de sensibilització a futur			De 0 a 1'5
Implicació financera de l'ONGD sol·licitant			De 0 a 1'5
Entitats participants amb capacitats complementàries (treball en xarxa)			De 0 a 1'5
B. VALORACIÓ DELS ACTORS DEL PROJECTE			Màx. 15
ONGD sol·licitant			
Presència de la seu central o delegació en la província de València			De 0 a 1
Projectes sol·licitats i finançats en anys anteriors per la Diputació i altres institucions públiques			De 0 a 1
Experiència en projectes de sensibilització			De 0 a 2
Transparència i bon govern	De 0 a 2	Capacitat estratègica	De 0 a 3
Capacitat operativa	De 0 a 3	Capacitat financera	De 0 a 3
C. VALORACIÓ DE LA QUALITAT DEL PROJECTE			Màx. 70
Origen del projecte de sensibilització i/o EpD			De 0 a 10
Coherència entre objectiu general, objectius específics			De 0 a 10
Coherència entre resultats, activitats i calendari, i recursos.			De 0 a 10
Existència d'indicadors verificables de l'acompliment d'objectius			De 0 a 6
Mètodes didàctics i innovació			De 0 a 6
Identificació de la població beneficiària	De 0 a 6	Impacte previst del projecte	De 0 a 6
Desglossament i coherència del pressupost	De 0 a 10	Difusió prevista del projecte	De 0 a 6
D. VALORACIÓ DE LA IMPLANTACIÓ I ESTRUCTURA DE L'ONGD EN LA PROVÍNCIA DE VALÈNCIA			Màx. 10
Anys d'implantació de l'ONGD a la província de València			De 0 a 2
Ubicació de la seu central a la província de València			De 0 a 2
Estructura organitzativa de la seu o delegació en la província			De 0 a 2
Capacitat de l'ONGD per a la Gestió de Fons Públics de la Diputació de València i altres institucions públiques de la província			De 0 a 2
Pertinença a xarxes de la província de València			De 0 a 2
Mínim necessari per a superar l'avaluació tècnica de cada apartat:		Mín. 50%	
Puntuació mínima GLOBAL per a superar l'avaluació tècnica:		Mín. 60 PUNTS	
PUNTUACIÓ TOTAL (A+B+C+D)			Màx. 110 PUNTS

Proposta d'indicadors en matèria d'EpD en l'àmbit formal (GEDCE, 2014)⁴².

CRITERIS TRANSVERSALS		100 PUNTS
0.1. Adequació	A les prioritats de la convocatòria; projecte educatiu a llarg termini; construcció de ciutadania política (participació política, denúncia, reclamació de drets, etc.) al Nord; presència activa de les veus del Sud al projecte.	51
0.2. Perspectiva de gènere	En les temàtiques del projecte la dona apareix com a subjecte actiu i agent de canvi en tots o alguns dels àmbits següents: polítics, socials, econòmics i culturals	26
0.3. Interculturalitat	En les temàtiques del projecte es promou el reconeixement i pel que fa a la diversitat de cultures, races, religions, ètnies, etc.	23

⁴² Pot consultar-se en "Evaluación *ex ante* en Educación para el desarrollo. Una propuesta de indicadores en el ámbito formal" http://www.mastercooperacion.upv.es/images/mcad/cuad_ed2.pdf

CRITERIS TIPUS		100 PUNTS
1.1. Precisió i ajustament del diagnòstic	Valoració del coneixement previ i la informació que disposa el projecte per a ajustar la seua formulació i resultats esperats.	11,5
2.1. Pertinència	Valoració de l'adequació i coherència de la proposta respecte a la convocatòria, necessitats del context i població destinatària.	12,6
2.2. Eficiència	Valoració de les previsions del projecte per a optimitzar els recursos humans, tècnics, materials i organitzatius.	10,3
2.3. Viabilitat	Valoració de les possibilitats i garanties de desenvolupament del projecte des del punt de vista de les condicions de l'entitat i el context.	10,8
2.4. Transparència i rendició de comptes	Valoració de les previsions del projecte quant a la devolució de resultats a la(es) comunitat(s).	10,3
2.5. Monitoratge	Valoració de la previsió de control del procés d'intervenció (activitats, persones beneficiàries, organització interna, etc.).	9,9
2.6. Eficàcia/ Efectivitat	Valoració de l'explicitació i coherència de resultats esperats en terminis de modificació d'actituds, coneixements i valors, així com des de la perspectiva dels recursos metodològics i tecnològics adequats per a aquests fins.	12,1
2.7. Sostenibilitat	Valoració de la capacitat del projecte per a perdurar en el temps més enllà del finançament actual.	10,3
2.8. Impacte	Valoració de la capacitat del projecte per a generar resultats i efectes multiplicadors, més enllà de l'àmbit concret d'intervenció i contribució a l'articulació comunitària.	12,4

Annex II. Membres del Grup de diàleg

Nom	Sector
Trini Blanch	ONGD
Pere Climent	Administració local
Anna Escrihuela	Universitat
Iluminada Fuertes	Universitat
Juan José Iborra	ONGD
Luis Lillo	Administració local
Nieves Lillo	Administració local
Adelaida Lorente	Administració local
Juan José Morte	Administració local
Elena Mut	Universitat
Salvador Penalba	ONGD
Cristina Ramón	ONGD
Ximo Revert	Universitat
Manuel Salvador	Administració local
Cati Sanz	ONGD
Eva Solà	ONGD

Una de les conclusions a les quals arribarem després d'elaborar l'estudi *La cooperació per al desenvolupament a la Comunitat Valenciana* (Plataforma2015ymás, 2012) fou la necessitat de generar espais que permeteren impulsar les polítiques de cooperació realitzades des de la Comunitat i que ho feren des d'una visió dialogada i participativa.

Per això, promoguérem la generació del que hem anomenat *espais de diàleg per a l'enfortiment de la cooperació valenciana per al desenvolupament*, on mitjançant l'intercanvi d'experiències i el diàleg col·lectiu entre els principals agents valencians de cooperació, s'oferiren alternatives i propostes realistes per a millorar l'eficàcia d'aquestes polítiques. Des de 2013 hem abordat tres temes concrets: la comunicació sobre el desenvolupament, la planificació de l'ajuda i la rendició de comptes.

Aquesta guia d'*Orientacions per a la rendició de comptes en matèria de cooperació internacional per al desenvolupament per a entitats locals de la Comunitat Valenciana* és un dels productes generats des d'aquest treball col·lectiu. Aquesta guia pretén ser un instrument útil per als agents valencians de cooperació, no solament per a millorar la qualitat de la nostra ajuda, sinó també per facilitar la construcció d'una política de cooperació descentralitzada a l'altura del corrent solidari que la impulsà. Una política que done resposta als reptes que actualment planteja el desenvolupament, tan rellevants com la sostenibilitat, l'equitat, la coherència de polítiques i la governança, i que demanda, per a tot això, una participació decidida i estratègica dels governs locals i la ciutadania.

ISBN 978-84-16048-11-3

9 788416 048113 >